

Ökad digitalisering av offentligt finansierad kultur i Sverige

En förstudie

2016-12-12

Karin Hovlin & Magnus Nemlander

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	4
1.1.	BAKGRUND.....	4
1.2.	SYFTE, MÅL OCH HUVUDSAKLIGA FRÅGESTÄLLNINGAR.....	4
1.3.	AVGRÄNSNINGAR.....	5
1.4.	GENOMFÖRANDE.....	5
2.	Digitaliseringen påverkar alla samhällssektorer. Också kulturen	7
2.1.	DIGITALISERINGEN TRANSFORMERAR SAMHÄLLET.....	7
2.2.	DIGITALISERING – VAD MENAR VI MED DET?.....	8
2.3.	INGEN NY FRÅGA I KULTURPOLITIKEN.....	9
2.4.	NÅGRA NEDSLAG I DAGENS UTBUDD.....	11
2.4.1.	Folkets Hus och Parker - Live på Bio.....	12
2.4.2.	KonserthusetPlay.....	12
2.4.3.	Riksteatern.....	12
2.4.4.	Digitala museer.....	12
2.4.5.	K-samsök och Fornsök.....	13
2.5.	REFLEKTIONER.....	13
3.	En bild av nuläge och knäckfrågor.....	14
3.1.	MÅNGA NYTTOR MED ATT DIGITALT TILLGÄNGLIGGÖRA.....	14
3.2.	INSIKTER OCH MOGNADSNIVÅ VARIERAR.....	16
3.3.	UPPLEVD BRIST PÅ STYRNING OCH SAMORDNING.....	16
3.4.	TEKNIK OCH KOMPETENS.....	17
3.5.	DET BEHÖVS (EKONOMISKA) RESURSER.....	18
3.6.	UPPHOVSRÄTTEN ÄR EN KNÄCKFRÅGA FÖR MÅNGA.....	19
3.7.	REFLEKTIONER.....	20
4.	Utblick – hur gör andra?.....	21
4.1.	INLEDNING.....	21
4.2.	DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER UPPMÄRKSAMMAS.....	21
4.3.	BESLUT OM DIGITALISERING FATTAS PÅ OLIKA NIVÅER.....	22
4.4.	STYRNING OCH OFFENTLIG-PRIVAT SAMVERKAN.....	23
4.5.	EXEMPEL PÅ INITIATIV.....	24
4.5.1.	EU – kulturlivet är en komponent i den kunskapsbaserade ekonomin.....	24
4.5.2.	Storbritannien – stöd på armslängds avstånd.....	26
4.5.3.	Nederländerna – enskilda institutioner driver utvecklingen.....	28
4.5.4.	USA – det offentliga tar fram riktlinjer och metoder.....	30
4.5.5.	Kanada – alla ska ha tillgång till det gemensamma kulturarvet.....	32
4.5.6.	Google Arts & Culture – tillgängliggör kulturarvet med privata medel.....	33
5.	Vägen framåt.....	35
5.1.	DIGITALISERING OCH KULTUR – ETT MÅNGFACETTERAT OMRÅDE.....	35
5.2.	ROLLER FÖR KULTURRÅDET FRAMÅT – VILKA INSATSER ÄR ANGELÄGNA?.....	35
5.3.	OMRÅDEN FÖR FORTSATT ARBETE.....	37
5.4.	AVSLUTANDE REFLEKTIONER.....	38

Bilagor	40
BILAGA 1 – REFERENSER	40
BILAGA 2 – INTERVJUPERSONER	47

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kulturrådet är en myndighet under Kulturdepartementet som har till uppgift att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen, verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjandeåtgärder. De kulturpolitiska målen utgör utgångspunkten för Kulturrådets verksamhet:¹

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- ✦ främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- ✦ främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- ✦ främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- ✦ främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- ✦ särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

I takt med den allt snabbare digitaliseringen i samhället generellt har frågan om digitaliseringens roll som verktyg för att nå de kulturpolitiska målen aktualiserats: utnyttjas digitaliseringens möjligheter till fullo? Möjligheterna att använda digitala tjänster för att sprida kultur är en fråga som allt fler kulturaktörer uppmärksammar, samtidigt som det sker en strukturomvandling av såväl medier som distribution, produktion och konsumtion av olika kulturformer.

Det finns många perspektiv på digitalisering och kultursektorn. Kulturrådet har identifierat frågan om digital distribution av det kulturella utbudet som en viktig fråga. För att närmare belysa denna fråga har Kulturrådet initierat en begränsad förstudie. I arbetet har det funnits behov av externt konsultstöd och Governo AB har anlitats och föreliggande rapport utgör redovisningen av detta uppdrag.

1.2. Syfte, mål och huvudsakliga frågeställningar

Syftet med förstudien är att skapa ett bra underlag för Kulturrådet för att ta ställning till fortsatta aktiviteter rörande att digitalt tillgängliggöra offentligt finansierad kultur. Resultatet ska fungera som underlag för en strategisk diskussion om en eventuell vidare satsning.

Målen är att Kulturrådet efter uppdragets genomförande ska ha:

---

¹ Prop. 2009/10:3 Tid för kultur, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145.

- ✦ en bild av för- och nackdelar med olika handlingsalternativ för att digitalt tillgängliggöra offentligt finansierad kultur.
- ✦ en bild av centrala aktörers tankar kring en satsning på att digitalt tillgängliggöra offentligt finansierad kultur.
- ✦ en bild av hur några utvalda länder valt att arbeta med detta område.
- ✦ ett förslag till en enkel handlingsplan för ett fortsatt arbete.

Det område som behandlas är både komplext och mångfacetterat. Eftersom det är just en förstudie har arbetet delvis haft en explorativ karaktär där frågeställningar och perspektiv kunnat utvecklas och utforskats. De **huvudsakliga frågeställningar** som berörts är:

- ✦ Vilka nuvarande insatser/initiativ för att digitalt sprida och främja offentligt finansierad kultur finns i Sverige? Inom vilka konstformer finns plattformar/-lösningar? Hur fungerar dessa? Inom vilka saknas sådana? Varför?
- ✦ Vilka är intressenterna/kulturaktörerna (tillhandahållare m.fl.) och vilka behov har dessa?
- ✦ Hur har andra länder valt att arbeta med att sprida och tillgängliggöra kultur digitalt?
- ✦ Vilka olika lösningar är möjliga för att främja och sprida kultur på en digital väg? För- och nackdelar?
- ✦ Vilka är prioriterade aktiviteter framåt? Hur ser handlingsplan och nästa steg ut?

1.3. Avgränsningar

Förstudien fokuserar på frågor som har bäring på möjligheterna att tillgängliggöra offentligt finansierad kultur med stöd av digitalisering, dvs det handlar om digital distribution. Syftet är att utgöra ett bra beslutsunderlag för ställningstaganden om vidare arbete. Avsikten har inte varit att lämna förslag till lösningar eller att göra ställningstaganden i enskilda frågor.

Upphovsrättsliga frågor är centrala för all distribution av kultur. I arbetet har upphovsrättsliga frågeställningar diskuterats och vi gör en översiktlig redovisning av ståndpunkter som framkommer i intervjuer mm. En fördjupad analys och diskussion kring olika lösningar ligger naturligtvis utanför omfattningen av denna förstudie. En fördjupad analys av olika tekniska lösningar ligger också utanför omfattningen av denna förstudie.

Vad som är att betrakta som offentligt finansierad kultur är komplext. Finansiering kommer från olika delar av offentlig sektor och det finns utmaningar med spårbarhet. Förstudien har inte berört denna fråga.

1.4. Genomförande

Utredningen har skett i form av en begränsad förstudie under perioden september till december 2016. Arbetet har genomförts med en kombination av metoder: dokumentstudier, intervjuer och workshop där intervjuerna har utgjort en betydande del av datainsamlingen (se bilaga 1 för en referenslista och bilaga 2 för en förteckning över intervjupersoner). Totalt har vi genomfört 23 intervjuer med 26 personer.

Urvalet av intervjupersoner har gjorts i dialog mellan Kulturrådet och Governo. Avsikten har varit att fånga så många perspektiv på frågeställningarna som möjligt. Fokus har primärt varit på institutioner, myndigheter och personer med vad som kan betraktas som ett övergripande perspektiv på dessa frågor. Det innebär att vare sig kulturutövare eller kulturkonsumenter har intervjuats. Området är omfattande och det finns många personer och organisationer som det vore angeläget att föra vidare diskussioner med för att fånga ytterligare perspektiv och uppfattningar. Det har emellertid inte funnits utrymme att göra det inom ramen för förstudien utan det bör ske i ett eventuellt kommande arbete.

Ambitionen har varit att ha en relativt jämn könsfördelning bland intervjupersonerna. Majoriteten av intervjupersonerna är dock män: av 26 intervjuade är sju kvinnor. Balansen skiftade ytterligare på grund av att två tillfrågade personer (kvinnor) inte haft möjlighet att delta och att dessa i stället låtit medarbetare (män) genomföra intervjun.

För att belysa utvecklingen i några andra länder genomfördes en utblick. Utblicken har genomförts som en desktop studie och beskriver översiktligt utvecklingen i EU, Storbritannien, Nederländerna, USA och Kanada.

En workshop har genomförts med Kulturrådets ledningsgrupp för att bland annat diskutera och värdera tänkbara handlingsvägar.

2. Digitaliseringen påverkar alla samhällssektorer. Också kulturen

Digitaliseringen påverkar alla delar av samhället och det sker många insatser för att på olika sätt nyttja de möjligheter som utvecklingen medför. I detta kapitel resonerar vi översiktligt om digitaliseringens påverkan på samhället och redogör för vissa centrala initiativ som tagits från ett policyperspektiv. Vi gör också några nedslag i dagens utbud av kultur som sprids digitalt.

2.1. Digitaliseringen transformerar samhället

Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Det är det mål som gäller på det it-politiska området. En förutsättning är att det finns en digital infrastruktur som är tillgänglig, effektiv och säker och att vi förmår att ta vara på möjligheterna som digitaliseringen medför.²

Digitaliseringen är, vid sidan av urbanisering och globalisering, en av de globala megatrenderna som påverkar samhällsutvecklingen på ett fundamentalt sätt. Digitaliseringen påverkar hur vi producerar och konsumerar varor och tjänster, hur vi utbildar oss och hur våra arbetsliv utformas, hur vi organiserar företag, offentliga verksamheter och mycket annat. Och utvecklingen går med en rasande hastighet.

Digitaliseringskommissionen konstaterar att vi sedan ett par decennier befinner oss i en samhällsutveckling där digitaliseringen är katalysatorn, möjliggöraren och motorn. Vad vi gör, hur vi gör det och vad som går att göra förändras. Denna transformation påverkar värderingar, praktik och villkor, processer och relationer, ledning och ansvar, styrning och incitament.³

Digitaliseringskommissionen konstaterar vidare att vi står inför ett antal strategiska vägval. Sverige har goda förutsättningar men vi behöver vidta åtgärder för att ha en fortsatt god utveckling. "Prioriterar vi inte digitaliseringen så att vi kan maximera nyttan finns betydande risker".

Som en del i digitaliseringsarbetet har regeringen lanserat ett program för förnyelse av det offentliga Sverige, Digitalt först. Digitalt först drivs inom tre prioriterade områden:⁴

- ✦ Digital förnyelse – styrning och digital mognad.
- ✦ Ett smartare Sverige – innovativa digitala tjänster.
- ✦ En stabil bas – en nationell digital infrastruktur.

---

² Regeringen (2016)

³ Digitaliseringskommissionen (2015) och (2016)

⁴ Ekonomistyrningsverket (2016)

ESV har här en roll att stödja regeringens arbete och har för närvarande bland annat ett regeringsuppdrag att under 2016–2018 följa de statliga myndigheternas användning av it och hur myndigheterna tar tillvara digitaliseringens möjligheter.⁵

2.2. Digitalisering – vad menar vi med det?

Men vad menar vi när vi pratar om digitalisering? I Digitaliseringskommissionens delbetänkande våren 2014 konstaterades att begreppet, trots att det används flitigt, inte närmare definierats inom it-politiken. Kommissionen anser att begreppet har två olika betydelser: informationsdigitalisering och samhällelig digitalisering:

Med informationsdigitalisering avses den process där en analog förlaga transformeras till digital information. Detta innebär att informationen kan bli strukturerbar, sökbar och tillgänglig genom digitala kanaler.

Samhällelig digitalisering är den samhälls- och människoomvälvande process som gradvis blir allt svårare att över huvud taget särskilja från någon del av livet (...).

Vi kan konstatera att digitalisering som begrepp fått ett starkt uppsving under senare år. Om man söker på ordet digitalisering i den drygt 300 sidor långa it-propositionen från juni 2005, Från it-politik för samhället till politik för it-samhället, återfinns ordet 14 gånger. I nära samtliga fall rör det då digitaliseringen av kulturarvet och påverkan på mass-medier, dvs. det handlar om informationsdigitalisering.⁶

Gör man samma sökning i den digitala agendan – It i människans tjänst, ett knappt 60-sidigt strategidokument som regeringen presenterade i oktober 2011, finner man ordet digitalisering 54 gånger.⁷ I Digitaliseringskommissionens delbetänkande våren 2014 får vi 288 träffar på ordet i det 230 sidor långa dokumentet.⁸

När det gäller kulturområdet kan vi urskilja några olika perspektiv på digitalisering. För det första handlar det om att digitaliseringen påverkar och förändrar förutsättningarna för själva skapandeprocesserna, för precis som i andra branscher möjliggör digitaliseringen nya sätt att producera varor och tjänster. För det andra förändrar digitaliseringen förutsättningarna att tillgängliggöra, sprida och ta del av kulturutbud. Här handlar det om att kunna ta del av ett kulturutbud utan att begränsas av geografiska avstånd, men också om att med digitala stöd förbättra tillgängligheten till den analoga kulturella framställningen, t.ex. genom textöversättning och syntolkning. För det tredje förändrar digitaliseringen förutsättningen för att bevara kultur, inte minst genom tydligt minskade kostnader för arkivering av exempelvis inspelat ljud och bild. Digitaliserade samlingar kan även göras sökbara och tillgängliga på ett helt annat sätt än vad som är möjligt med de fysiska förlagorna.

---

⁵ Regeringen (2016a)

⁶ Prop. 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället

⁷ Regeringen (2011)

⁸ Digitaliseringskommissionen (2014)

Den digitala utvecklingen har medfört stora förändringar i hur kulturella uttryck kan distribueras. Myndigheten för kulturanalys lyfter fram fem samhällstrender som kan få konsekvenser för särskilt ungas och äldres kulturvanor och kulturpolitiken⁹:

- ✦ Det svenska samhället utvecklas mot att bli alltmer heterogent.
- ✦ Vi går mot en alltmer deltagarstyrd kultur.
- ✦ Kommunikation via bilder blir allt viktigare.
- ✦ Stora datamängder om människors kulturanvändning används för att anpassa (den i dagsläget kommersiella) kulturen till efterfrågan.
- ✦ Kulturutbudet på internet individanpassas i allt högre utsträckning.

Som en konsekvens av urbanisering, ökade inkomstklyftor, större skillnader i hälsa mellan olika grupper, migrationsströmmar, en större andel äldre i befolkningen och andra processer utvecklas det svenska samhället mot allt större skillnader mellan olika befolkningsgrupper. Detta leder till grupper med olika livsvillkor, värderingar samt förutsättningar för kulturkonsumtion och deltagande i kulturlivet. Denna samhällstrend är inte i sig kopplad till teknikutveckling eller digitalisering, men digitaliseringens möjligheter torde vara en del av lösningen för att kunna nå de kulturpolitiska målen även i det heterogena samhälle som beskrivs ovan.

Digitaliseringen och kulturvanor kopplade till internet gör det enklare för människor att själva skapa och forma kultur, men Myndigheten för kulturanalys ser samtidigt ett uppsving för kulturarrangemang som kan upplevas på en fysisk plats tillsammans med andra. Digitala tjänster gör det möjligt för den offentligt finansierade kulturen att stödja människors egna skapande, exempelvis genom ett digitalt tillgängligt kulturarv eller information om olika former av hantverk.

Vi lever idag i ett bildsamhälle där förmågan att tolka och värdera budskapet i bilder har blivit en allt viktigare färdighet. Mycket av kommunikationen på internet sker via bilder som lätt får spridning, samtidigt som vi människor i allmänhet inte nödvändigtvis har blivit bättre på att tolka bilderna. Denna fråga kan kopplas till allas möjlighet att delta i kulturlivet och det kulturpolitiska målet att främja alls möjlighet till bildning.

Kommersiella tjänster som använder stora mängder användardata för att anpassa utbudet utifrån tidigare konsumtion riskerar att leda till likriktning och brist på nyskapande kultur. På det individuella planet riskerar det individanpassade utbudet på internet att man endast exponeras för innehåll som bekräftar den egna världsbilden och att man fastnar i så kallade filterbubblor. Här kan den offentligt finansierade kulturen få en viktig roll genom att stå för mångfald i utbudet.

2.3. Ingen ny fråga i kulturpolitiken

Frågan om att nyttja digitaliseringens möjligheter för att stärka tillgängligheten till kultur är inte ny. I mitten av 90-talet tillsattes en utredning för att utarbeta en samlad strategi

---

⁹ Myndigheten för kulturanalys (2015)

för användning av informationsteknik vid myndigheter och institutioner inom kulturområdet, bl.a. skulle ett förslag till ett gemensamt kulturnät tas fram.¹⁰ Utredningen lämnade sitt slutbetänkande, IT i kulturens tjänst 1997.¹¹

Som ett resultat av utredningen gav regeringen 1997 Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) i uppdrag att i projektform bygga upp och inledningsvis administrera Kulturnät Sverige. Stiftelsen för Kunskaps- och kompetensutveckling, Stiftelsen framtidens kultur och Riksbankens Jubileumsfond förklarade sig beredda att gemensamt finansiera verksamheten under uppbyggnadsåren 1997–1999. När fullskaleförsöket utvärderats skulle ett eventuellt statligt åtagande för Kulturnät Sverige övervägas.

Detta skedde i en departementspromemoria 1999 om Kulturnät Sverige – för ökad tillgänglighet till kulturen på Internet.¹² I promemorian föreslogs att staten fr.o.m. den 1 januari år 2000 skulle finansiera Kulturnät Sveriges basverksamhet och att en permanent kulturnätsredaktion inrättades inom Statens kulturråd. Kulturrådet drev därefter Kulturnät Sverige under perioden 2000 till 2004. Från och med våren 2005 blev det en ny huvudman, Föreningen för Kulturnät Sverige. Hur länge denna förening därefter drev hemsidan och nätverket är oklart. Vi kan dock konstatera att hemsidan, www.kultur.nu, inte längre är aktiv.

I regeringens it-politiska strategidokument, en digital agenda för Sverige, som presenterades 2011, identifieras 22 sakområden inom vilka såväl strategiska utmaningar som beslutade och planerade åtgärder redovisas. Ett av dessa områden är tillgång till kultur. Regeringen konstaterar att "Kulturella verksamheter, samlingar och arkiv ska i ökad utsträckning bevaras digitalt och tillgängliggöras elektroniskt för allmänheten. Alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation ska ha en plan för digitalisering och tillgänglighet".¹³ I agendan redovisas också ett antal åtgärder som bl.a. handlar om digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Som ett led i arbetet att förverkliga strategin fick Kulturrådet år 2013 i uppdrag att sammanställa en studie om digitalisering på scenkonstområdet. I rapporten konstaterar Kulturrådet att "Digitaliseringen inom kulturområdet är långt ifrån heltäckande. Inom litteratur, kulturarv och film har den kommit längre än inom teater, musik och dans. Denna eftersläpning kan ha flera orsaker, inte minst diskussionen om de konstnärliga konsekvenserna av den nya tekniken och publikens beredskap att möta den i form av digitaliserade föreställningar, visade på en datorskärm eller en biograf.¹⁴ Kulturrådet menar vidare att "Den kanske svåraste frågan – och samtidigt den mest intressanta – är diskussionen om den konstnärliga kvaliteten på den scenkonst som distribueras på nytt

---

¹⁰ Dir 1995:129

¹¹ SOU 1997:14

¹² Ds 1999:2

¹³ Regeringen (2011) sid 35

¹⁴ Kulturrådet (2013) sid 7

sätt. Det är en djupt rotad attitydfråga som vilar på en syn på vad en teaterföreställning eller konsert är och ska vara. Men diskussionen är i allra högsta grad relevant och frågan rymmer flera perspektiv.”¹⁵

I rapporten drar Kulturrådet slutsatsen att det finns ett antal problemområden som är relativt enkla att identifiera: avsaknaden av ekonomiska resurser att satsa på digitalisering, brist på kunskap om området samt osäkerhet vad gäller avtalsituationen och upphovsrätten. Men myndigheten menar vidare att det största problemet dock torde vara innehållet i det som förmedlas med hjälp av den nya tekniken. Är det tillräckligt intressant och lockande för att kunna samla en stor publik?¹⁶

I dagsläget finns inte någon heltäckande strategi för digitalisering av kulturen eller en gemensam plattform för ett sådant tillgängliggörande. Det finns dock ett intresse från många kulturaktörer att utforska detta område vidare.

Digitaliseringen av det svenska kulturarvet har i många avseenden kommit längre än inom andra kulturområden. I december 2011 presenterade regeringen en nationell strategi för arbetet med att digitalisera, digitalt bevara, och digitalt tillgängliggöra kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation för tidsperioden 2012–2015.¹⁷ Den nationella strategin styrde arbetet för de statliga kulturinstitutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation. Strategin innehöll riktlinjer för hur institutionernas arbete skulle genomföras och följas upp.

Målet med strategin var att kulturella verksamheter, samlingar och arkiv i ökad utsträckning ska bevaras digitalt och tillgängliggöras elektroniskt för allmänheten. För att uppnå detta mål angavs att alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation senast år 2015 skulle ha antagit en plan för den egna verksamhetens arbete med digitalt bevarande och tillgängliggörande, inklusive riktlinjer för hur en prioritering kan ske avseende digitaliseringen av verksamheter, samlingar och arkiv.

Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande (Digisam) vid Riksarkivet fick i uppdrag att följa upp och utvärdera det arbete som skedde utifrån strategin. I budgetpropositionen för 2017 gör regeringen bedömningen att det arbete som Digisam har bedrivit i huvudsak bör fortsätta, från och med den 1 januari 2017 inordnat i Riksantikvarieämbetet.¹⁸

2.4. Några nedslag i dagens utbud

Inom ramen för Kulturrådets uppdrag 2013 genomfördes en enkätundersökning till landets scenkonstinstitutioner för att få en bild av hur scenkonstinstitutionerna har tagit sig an och ser på frågan om att tillgängliggöra scenkonst digitalt. Inom ramen för föreliggande begränsade förstudie har det inte funnits utrymme att göra motsvarande

---

¹⁵ Kulturrådet (2013)

¹⁶ Ibid sid 20

¹⁷ Kulturdepartementet (2011)

¹⁸ Prop. 2016/17:1 Utgiftsområde 17, s. 36

undersökning. Här nedan görs dock några nedslag i verksamheter där man i dag tillgängliggör kultur digitalt. Detta är inte ett representativt urval, utan avsikten är endast att exemplifiera insatser som görs i dagens kultursverige.

2.4.1. Folkets Hus och Parker - Live på Bio

Folkets Hus och Parker erbjuder direktsänd opera, balett, konserter, musikaler och teater från hela världen på 180 biografer i Sverige.¹⁹ Bland annat visar man balett från Bolsjojteatern, opera från Metropolitan Opera i New York och Kungliga Operan i Stockholm, samt teater från National Theatre i London.

Folkets Hus och Parker började med livesändningar från Metropolitan Opera 2007. Verksamheten bygger på tanken att alla ska ha tillgång till högkvalitativ kultur oavsett var man bor. Man planerar även att utvidga verksamheten till att omfatta live-sändningar av Ted Talks och sändningar från konstutställningar från museer världen över.

2.4.2. KonserthusetPlay

Konserthuset i Stockholm inledde försök med digitala sändningar i mitten av 2000-talet och lanserade plattformen KonserthusetPlay 2013.²⁰ Tjänsten innehåller i första hand inspelade konserter med Kungliga Filharmonikerna, men även annat ur Konserthusets utbud, som jazz, kammarmusik och konserter för barn. Målet med satsningen är att göra utbudet tillgängligt för personer som inte har möjlighet att ta del av konserter på plats. Ett urval av Konserthusets konserter spelas in för visning på play-tjänsten och ambitionen är att öka antalet filmade produktioner.

2.4.3. Riksteatern

Riksteatern har omfattande turnerande verksamhet och inom detta område har man genomfört flera hybrid/distansföreställningar på prov. Genom att ha orkestern "på länk" och bara ta ut sångarna så kan man behålla föreställningsformatet och live-känslan, men man får möjlighet att genomföra fler föreställningar i mindre lokaler, till lägre kostnad. Riksteatern koordinerar också ett nordiskt projekt, TNT – Theatre & New Technology: Digital Solutions in Performing Arts där man bland annat utvecklar och sprider kunskap om nya tekniska lösningar i scenkonsten.²¹

2.4.4. Digitala museet

Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) har som mål att förvalta och tillgängliggöra vårt gemensamma kulturarv. Utifrån museernas samlingar ska man utveckla och förmedla kunskap om, och upplevelser av, kulturarvet och därigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen. Digitaliseringen

---

¹⁹ Folkets Hus och Parker, *Live på bio*

²⁰ Konserthuset, *KonserthusetPlay*

²¹ Riksteatern, *Om TNT*

återfinns redan i myndighetens organisation: utöver de tre museerna finns en stab, en kommunikationsenhet, en samlingsenhet och enheten Digitala museet.²²

LSH arbetar systematiskt med att digitalisera sina samlingar genom bland annat 3D-scanning och högupplösta bilder. Sedan 2013 finns LSH:s bildarkiv på internet. Det öppna bildarkivet möjliggjordes genom finansiering från Vinnova, inom ramen för den så kallade Öppen data-utlysningen. Utöver detta publicerar LSH material på bland annat Google Arts & Culture och GitHub.

2.4.5. K-samsök och Fornsök

Riksantikvarieämbetet, i samverkan med ett femtiotal svenska minnesinstitutioner och myndigheter samt Europeana, utvecklar och förvaltar tjänsten K-samsök som samlar, länkar ihop och tillgängliggör kulturarv från museer och andra minnesinstitutioner. Ambitionen är att innehållet i K-samsök ska kunna användas så fritt som möjligt.²³

K-samsök samlar information om mer än fem miljoner objekt från det svenska kulturarvet i sin databas, och via ett öppet API är det möjligt för alla som vill att utveckla egna tillämpningar som använder databasen.

Riksantikvarieämbetets nationella fornminnesinformationssystem (FMIS) innehåller information om alla kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige. Denna information är tillgänglig för alla genom söktjänsten Fornsök. Fornminnesinformationen kommer främst från inventeringar och arkeologiska undersökningar, och allt eftersom nya undersökningar och inventeringar genomförs tillkommer mer information i tjänsten.²⁴

2.5. Reflektioner

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att frågan om att utnyttja digitaliseringens möjligheter för att tillgängliggöra offentligt finansierad kultur inte är någon nyhet. Tvärtom, många initiativ har tagits sedan mitten av 1990-talet. Ungefär samma utveckling kan vi se inom andra politikområden såsom skolan, vården eller förvaltningen. Det finns dock ingen samlad strategi eller policy för digitaliseringen inom kultursektorn. Digitaliseringen av kulturarvet är det område där det har tagits flesta samlade initiativ. Samtidigt sker det många initiativ från enskilda institutioner som tillgängliggör kultur i olika former. Vi ser också att regeringen nu tar nya initiativ som gäller statsförvaltningen som helhet för att ytterligare intensifiera arbetet med digitaliseringen inom olika samhällssektorer. Även kultursektorn berörs av detta.

---

²² Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, *Digitala Samlingar* och *Digitala museet*

²³ K-samsök, *K-samsök*

²⁴ Riksantikvarieämbetet, *Om Fornsök och Fornsök*

3. En bild av nuläge och knäckfrågor

Inom ramen för arbetet med denna förstudie har vi genomfört ett antal intervjuer med nyckelpersoner med goda insikter och perspektiv på de berörda frågorna. Intervjuerna har rört breda frågeställningar om hur man ser på utvecklingen inom området – var sker intressanta initiativ (såväl nationellt som internationellt) – och vilka är centrala frågor som påverkar eventuella insatser. Fokus i förstudien är digitalisering för spridning och distribution, i intervjuerna har dock även digitaliseringens påverkan på exempelvis den konstnärliga processen diskuterats i viss utsträckning.

Samtliga intervjupersoner ser positivt på Kulturrådets initiativ och på insatser som syftar till att i högre utsträckning nyttja digitaliseringens möjligheter för att tillgängliggöra offentligt finansierad kultur. Intervjupersonerna ger också många exempel på aktuella insatser och satsningar.

Vi inleder detta kapitel med att redovisa en bild av några nyttor med digital spridning. Men det finns också ett antal knäckfrågor som behöver hanteras för att ytterligare stärka utvecklingen. Med utgångspunkt i resultaten från intervjuerna och vissa dokumentstudier kan vi urskilja fem faktorer som förefaller särskilt angelägna att arbeta vidare med. Vi redovisar dessa nedan.

3.1. Många nyttor med att digitalt tillgängliggöra

I och med digitaliseringen blir konsumtionen av kultur mindre bunden till tid och rum. Dels handlar det om att öka tillgängligheten för den befintliga publiken och de som är intresserade, men som på grund av geografiska förhållanden har begränsade möjligheter att ta del av innehållet. Dels ser många digitalt tillgängliggörande som en möjlighet att nå ut till nya grupper och hitta en publik som man inte träffar genom de traditionella kanalerna. Digitala plattformar ger alltså nya möjligheter till kommunikation och kan vara ett sätt att informera om det utbud som finns.

”Man övervinner geografiska begränsningar.”

Ytterligare en aspekt på tillgänglighet handlar om möjligheten att sprida den svenska kultur som skapas lokalt och regionalt till en större publik över hela Sverige. Det kan också handla om att göra internationell kultur tillgänglig för den svenska publiken på nya sätt, som exemplet med sändningar av teater och opera på bio via Folkets Hus och Parker visar. På detta vis får en större grupp kulturintresserade svenskar möjlighet att ta del av de största uppsättningarna från några av de främsta internationella teatrarna och operahusen.

Förutom att övervinna geografiska avstånd, kan digital distribution och digitala tjänster användas för att höja den analoga upplevelsen. Detta kan användas för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Post- och telestyrelsen (PTS) har ett grundläggande uppdrag att se till att alla har tillgång till telefoni, bredband och post. PTS arbetar även för att alla ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter, oavsett funktionsförmåga. Som ett led i detta arbete arrangerar PTS varje år en innovationstävling som är öppen för företag och organisationer som har ett tjänste- eller utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla lösningar för ökad tillgänglighet. Ett exempel på ett sådant projekt som fått finansiering via PTS innovationstävling är Kungliga operans *Opera för alla*, som tillgängliggör information före föreställningen och erbjuder uppläst textremsa under föreställningen.

"Begreppet tillgänglighet utvecklas och expanderas från anpassning av den fysiska miljön till digitala tjänster."

Digitaliseringen möjliggör också nya upplevelser där man kan koppla ihop information/-material från olika källor. Exempelvis kan museer ge en djupare förklaring till ett objekt och sätta det i ett historiskt sammanhang, förklara politiska skeenden och andra utvecklingsströmningar. Digitaliseringen kan underlätta djupare analyser av saker som besökaren inte kan se eller känna. Man kan också se föremål igen hemma efter ett fysiskt besök, sätta information i ett sammanhang och skapa nya visualiseringar. På en teater kan man ge publiken en inblick i vad som händer bakom scenen under en föreställning. Ett konserthus kan använda tekniken för att berätta om musikinstrument eller varför en orkester är uppbyggd på det sätt den är.

"Konst i utställningar är till stor del en känslomässig upplevelse, digitala tillägg kan ge en djupare förståelse."

Flera respondenter lyfter möjligheterna till interaktivitet med publiken och att man kan skapa förutsättningar för medskapande, vilket kan vara ett sätt att nå nya och kanske också yngre målgrupper.

Digitaliseringen ger bättre möjligheter att bevara och arkivera kultur. Digitala reproduktioner kan också berika vetenskapliga studier. Vad gäller kulturarv kan tillgång till högkvalitativa digitala reproduktioner även minska slitaget på originalverket genom att man inte behöver konsultera originalverket lika ofta.

Digitalisering kan även vara ett sätt att öka tillgängligheten. Genom att erbjuda digitala reproduktioner av kultur online kan man visa mycket mer av de samlingar och det utbud som man annars inte har plats eller möjlighet att visa för en bredare publik.

Men det finns alltså också ett antal knäckfrågor som är viktiga att hantera för att i högre utsträckning kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter.

3.2. Insikter och mognadsnivå varierar

Bilden som framträder efter intervjuer och research är att det finns en relativt stor spridning i kultursverige vad gäller ambitionsnivå och perspektiv på digitalisering för att tillgängliggöra kultur. Många aktörer arbetar för att bredda bilden av vad det innebär att tillgängliggöra innehåll och samlingar men insikter och mognadsnivå när det gäller digitaliseringsfrågor förefaller variera. Förenklat kan man antingen se digitalisering som ett verktyg för att lösa sitt grundläggande uppdrag, alternativt som något som sker vid sidan av kärnverksamheten.

"Många tolkar fortfarande sitt uppdrag utifrån den analoga verksamheten."

Respondenternas syn på digitaliseringen är egentligen inte unik för kultursektorn utan ligger väl i linje med Ekonomistyrningsverkets (ESV) slutsatser vad gäller statsförvaltningens digitalisering i stort.²⁵ ESV konstaterar bland annat att den verksamhetsutveckling som sker på myndigheter och i samverkan mellan aktörer ofta utgår från ett inifrån-perspektiv, med vilket man menar att de styrande faktorerna för utvecklingen är interna effektiviseringar eller interna kvalitetsaspekter. ESV bedömer att utvecklingen i långt större utsträckning behöver ske med medborgaren i fokus.

"Kultursektorn är traditionell till sin karaktär."

De aktörer som kommit långt vad gäller digitalt tillgängliggörande ser digitaliseringen som ett sätt att bättre lösa sitt grundläggande uppdrag och skapa nytta för medborgarna. Det handlar i grunden om hur man tolkar sitt uppdrag: vad är det man ska göra? För vem?

3.3. Upplevd brist på styrning och samordning

Ytterligare en faktor som många lyfter fram rör styrning och samordning. Flera intervjupersoner efterfrågar en tydligare styrning i frågan om digitalisering – är detta något man bör arbeta mer aktivt med eller är det upp till den enskilda aktören? I avsaknad av tydliga styrsignaler blir det i stället upp till varje enskild institution att välja ambitionsnivå och inriktning.

"Ställ villkor! Statens resurser bör användas för utveckling som kommer medborgarna till del."

Flera respondenter tar upp frågan om att koppla stöd och bidrag till olika former av villkor som rör satsningar på digitalisering. Här kan man urskilja två argumentationslinjer: vissa menar att utvecklingen generellt går för långsamt på kulturområdet och att man därför bör ställa tydliga krav på mottagare av offentliga medel. Andra anser att politiken bör akta sig för att detaljstyra eller göra anspråk på att ta fram lösningar inom detta område. Inte minst är oron för att "klåfingrighet" kan påverka de kreativa

---

²⁵ Ekonomistyrningsverket (2016a)

processerna. Styrningen bör här vara mer generell och ägna sig åt målformulering och resursfördelning.

Diskussionen om effekterna av styrning på kreativa eller nya verksamheter är inte unik för kulturområdet. Hur mycket ska man från politiskt håll styra och hur mycket ska man låta marknadskrafter/utvecklingskrafter få agera mer ostört för att identifiera nya lösningar, metoder och modeller? Här behöver man överväga på vilken nivå styrningen sker och består av.

”Politiken bör hålla sig på armslängds avstånd, inte lägga sig i den konstnärliga yttringen.”

Ytterligare en utmaning är svårigheter att få till samarbeten. I dagsläget är det i hög grad ett område där det råder frivillighet och det är upp till respektive aktör att initiera samarbeten. Många utgår från det egna (avgränsade) uppdraget och lägger inte nödvändigtvis så mycket fokus på den vidare samhälls- eller användarnytta som skulle kunna nås om flera aktörer samarbetar. Detta är en fråga som är lika giltig i den analoga världen men med digitalisering skapas helt nya möjligheter att i samarbeten erbjuda helt nya upplevelser. I intervjuer har flera respondenter angivit att olika former av samarbeten kan vara ett sätt att effektivisera digitaliseringen och skapa större nytta och värde med de begränsade resurser man har. Här kan tydligare styrning vara ett sätt få fart på denna utveckling.

Det finns exempel på samverkan mellan offentliga och privata aktörer inom detta område. Vi kan urskilja två huvudsakliga perspektiv på dessa samarbeten. De positiva aspekterna handlar om att privata aktörer i stor utsträckning driver en teknisk utveckling. Det är då bättre att kulturen görs tillgänglig via plattformar och tjänster som publiken redan använder, snarare än att offentliga aktörer utvecklar egna plattformar. Kritiken som framförs mot den här sortens samarbeten är att offentliga institutioner genom dessa samarbeten ger kommersiella aktörer inflytande över medborgarnas tillgång till kulturen och till det gemensamma kulturarvet.

3.4. Teknik och kompetens

En tredje fråga rör teknik och kompetens. En grundläggande förutsättning för att kunna tillgängliggöra kultur via digitala kanaler, är att nödvändig infrastruktur finns på plats. Den tänkta publiken måste ha tillgång till bredband som är tillräckligt snabbt för att kunna ta del av det aktuella innehållet och de platser där exempelvis liveframträdanden sker behöver ha tillgång till tillräckligt snabbt bredband och till teknisk utrustning av olika slag för sändningen. Vi kan genom våra intervjuer konstatera att det är mycket teknisk utrustning som måste till i de olika verksamheterna och att detta i många fall motsvarar betydande andelar av verksamheternas budget.

Utgångspunkten för den svenska bredbandsutbyggnaden är en marknadsledd utveckling, men det offentliga kan gripa in med olika åtgärder vid förekomsten av marknadsmisslyckanden. I detta sammanhang är det viktigt att definiera begreppet ”tillgång till bredband”. I den svenska regleringen har alla hushåll och arbetsställen rätt till en grundläggande internetuppkoppling, så kallat funktionellt tillträde till internet.

Denna grundläggande nivå är sedan 2012 definierad till minst 1 Mbit/s.²⁶ Konsumtion av digitalt distribuerad kultur handlar dock i många fall om att se på video, och då krävs ofta mer än denna lägstanivå. Det kan därför vara relevant att fortsatt resonera kring vad som kan betraktas som funktionell tillgång till bredband för kulturkonsumtion.

Förutom den tekniska infrastrukturen krävs även att de som ska tillgängliggöra kulturutbudet har den kompetens som krävs. Det kan krävas nya former av kompetens, inte minst konstnärlig för att göra rättvisande digitala gestaltningar av analoga förlagor. Vissa intervjupersoner pekar här också på att det kan krävas nya kompetenser inom exempelvis interaktivitet och pedagogik för att t.ex. erbjuda upplevelser som tilltalar bredare grupper att arbeta med och delta i.

Vi ser att det kan råda olika förutsättningar mellan institutioner inom samma konstform men också olika förutsättningar för digitala framställningar av olika konstformer.

Att det finns ett behov av digitaliseringskompetens är inte något som är unikt för kultursektorn. ESV konstaterar t.ex. att mognadsnivån vad gäller digitalisering i många fall är låg i den statliga sektorn och att det finns brister i förmåga och kompetens att driva verksamhetsutveckling generellt.²⁷ Att prata om digitalisering och att ställa krav på digital utveckling får inte de önskade resultaten om det saknas förutsättningar att bedriva verksamhetsutvecklingen på ett kvalitativt och effektivt sätt.

"Många ser sina digitala behov som unika och man väljer att bygga egna lösningar."

Här kan man alltså konstatera att det kommer finnas behov både av att stärka institutionernas it-kompetens och att främja samverkan som kan leda till effektivare resursutnyttjande och bättre måluppfyllelse. Sådan samverkan kan handla om att använda gemensamma, öppna standarder och att utveckla tjänster som kan användas av andra institutioner såväl som privata aktörer. I detta sammanhang är Digisams principer för arbetet med digitalt kulturarv ett gott exempel.²⁸

3.5. Det behövs (ekonomiska) resurser

En fjärde central fråga rör ekonomiska resurser. Intervjuerna indikerar att det finns lite olika uppfattning om huruvida kostnaderna för att digitalt tillgängliggöra kultur är en utmaning eller inte. Vissa respondenter menar att kostnaderna inte är särskilt stora sett till verksamhetens totala kostnader, eller sett till den spridningseffekt och nytta man får.

---

²⁶ Post- och telestyrelsen (2015)

²⁷ Ekonomistyrningsverket (2016a)

²⁸ Digisam (2014)

Andra menar att kostnaderna är så omfattande att någon satsning på digitalisering inte kan ske om man inte får särskilda medel för detta. Detta överensstämmer med en av slutsatserna i Kulturrådets redovisning av regeringsuppdraget att sammanställa en studie om digitalisering av scenkonstområdet år 2013: det saknas ofta ekonomiska resurser att satsa på digitalisering.²⁹

”Det är lättare sagt än gjort – det är inte gratis!”

Flera respondenter påpekar att om man ställer krav på ökad digitalisering utan att tillföra ytterligare medel för sådana satsningar innebär det ofrånkomligen att det blir mindre pengar över för den ordinarie verksamheten. Detta kan tolkas som att man betraktar arbete för att digitalt tillgängliggöra snarare är ett komplement eller något man gör vid sidan snarare än del av den ordinarie verksamheten.

”Digitalisering kan vara en liten budgetpost.”

Även om vissa arbetar målmedvetet med att få in det digitala i den ordinarie verksamheten och ser digital distribution som ett sätt att nå en större publik och lösa sitt uppdrag på ett bättre vis så är det utan tvekan så att många aktörer ser ett behov av både teknisk kompetens och ytterligare ekonomiska resurser för att utveckla sin verksamhet.

3.6. Upphovsrätten är en knäckfråga för många

Den femte knäckfrågan rör upphovsrätt. Vi har inom ramen för denna förstudie inte fördjupat analysen av frågor som rör upphovsrätt utan kommer i detta avsnitt endast kortfattat redogöra för vissa ståndpunkter som framkommit i intervjuerna.

Inom många konstarter kan en stor andel av de kostnader som förknippas med ökad digitalisering härröras till klareringen av rättigheter för digital distribution. Praktiskt taget alla intervjupersoner lyfter fram de upphovsrättsliga frågorna som några av de främsta utmaningarna för ambitionen att tillgängliggöra offentligt finansierad kultur via digitala kanaler. Ekosystemet för immateriella rättigheter har på senare år också blivit allt mer komplext.

För en svensk teater som sätter upp en internationell musikal kan det vara omöjligt att få sändningsrättigheter. Även om man har en svensk uppsättning så är det ändå flera individuella rättigheter (bland annat regissör, skådespelare och musiker) som måste inhämtas. Live-sändning är en sak, visning i efterhand och arkivering ytterligare en.

”Den svåra frågan handlar om den upphovsrättsliga ersättningen.”

Man kan dock konstatera att man i många fall kan hantera denna problematik och både live- och eftersända musikalerna och annan scenkonst. Av intervjuerna framgår att det är lättare att lösa upphovsrätterna om man redan i planeringsfasen av en uppsättning tar upp frågan om digital framställning. Det kan upplevas som en påfrestning på skådespelare, dansare och musiker att inte bara framträda för en publik

---

²⁹ Kulturrådet (2013)

utan också bli inspelade, men återigen är det lättare att redan från början diskutera hur arbetsbeskrivningen ser ut för de som tar ett arbete på offentligt finansierade kulturinstitutioner.

3.7. Reflektioner

Ökad digitalisering av offentligt finansierad kultur är en mångfacetterad fråga som berör många aktörer med olika behov och förutsättningar. I denna förstudie har vi endast snuddat vid ett flertal av dessa frågor. I många delar är en fördjupad analys nödvändig.

Samtliga intervjupersoner ser positivt på Kulturrådets initiativ. Det finns en samsyn kring behovet av insatser som syftar till att i högre utsträckning nyttja digitaliseringens möjligheter för att tillgängliggöra offentligt finansierad kultur. Däremot är det relativt stor spridning vad gäller hur långt olika institutioner har kommit i detta arbete.

Ett antal frågor påverkar institutionernas arbete, däribland följande:

- ✦ insikter och mognadsnivå
- ✦ styrning och samordning
- ✦ teknik och kompetens
- ✦ ekonomiska resurser
- ✦ upphovsrätt

De två första punkterna, insikter och mognadsnivå samt styrning och samordning, är nära sammankopplade. Den politiska styrningen upplevs som generellt svag vad gäller digitalisering inom kulturområdet, även om det finns goda exempel på motsatsen.

Som beskrivs i kapitel 2 är grundfrågan, att utnyttja digitaliseringens möjligheter för att bättre lösa sina uppgifter och skapa mervärde för medborgarna, inte en unik för kulturpolitiken utan återfinns i hela den offentliga förvaltningen (och alla delar av samhället). Det uppstår förvisso frågor som är särskilda för konstnärligt och kulturellt utövande, såsom hur den konstnärlig gestaltning av ett verk förändras i en ny distributionskanal, men många av frågorna är av mer generell karaktär. Det torde därför finnas mycket att dra lärdom av från utvecklingen i offentlig sektor generellt.

Det finns ett generellt behov av insatser för främjande och kompetensförstärkning. Vidare behövs tydligare styrning för att fullt ut använda digitaliseringens möjligheter för att nå de kulturpolitiska målen. System som kan kommunicera med varandra, gemensamma standarder och öppen data återkommer i flera diskussioner. Institutioner bör uppmuntras att så långt som möjligt välja lösningar för digitalisering som fungerar på olika plattformar och som andra kan bygga vidare på.

4. Utblick – hur gör andra?

4.1. Inledning

Inom ramen för denna förstudie har vi genomfört en utblick av digitaliseringsåtgärder på kulturområdet. Detta kapitel består dels av en sammanfattande bild av åtgärder och utveckling i dessa länder, dels av exempel på initiativ i Storbritannien, Nederländerna, USA, Kanada samt EU. Dessutom beskrivs Google Arts & Culture översiktligt. Utgångspunkten har varit att studera åtgärder på policynivå för att se om det finns lärdomar av intresse i en svensk kontext. Avsikten har också varit att lyfta fram goda exempel – på policynivå eller initiativ från en enskild institution. Många av de initiativ vi har identifierat fokuserar på att bevara och tillgängliggöra ett kulturarv. Här finns i alla länderna olika former av samlade nationella initiativ. Vi finner betydligt färre samlade policyåtgärder inom scenkonstområdet. Fokus i utblicken och i redovisningen nedan har därför kommit att vara på initiativ inom kulturarvsområdet.

4.2. Digitaliseringens möjligheter uppmärksammas

På policynivå behandlas digitalisering av kulturen vanligen inom ramen för två mer generella fält: stimulans av de kreativa näringarna samt bevarandet av kulturarvet.

Politikens intresse för framväxten av så kallade kreativa näringar har fått genomslag på kulturpolitiken internationellt liksom i Sverige. När den Europeiska kommissionen tog fram de första riktlinjerna för EU:s rekommendationer för kulturens digitalisering var stimulansen av kreativa näringar en faktor.³⁰ Möjligheten att stimulera kreativa näringar är ett uttalat mål för det europeiska digitala biblioteket Europeana och policy-området "Digital Culture" är underordnat policyn för EU:s digitala inre marknad.³¹

Ett internationellt exempel är Arts Council England's policy för stöd till "creative media" där de understryker behovet av att investera i kunskap om digitala plattformar och bidra till att kulturskapare inom den digitala sfären finner varandra.³² Tecken på denna trend kan återfinnas även i Sverige, i form av exempelvis regeringens *Handlingsplan för kulturella och kreativa näringar (2009)*, som anger "att det, som en fortsättning på den fördjupade samverkan mellan näringspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken och kulturpolitiken, ska genomföras insatser för att främja tillväxten i kulturella och kreativa näringar".³³

Ett centralt gemensamt drag gällande policy-initiativ för de kreativa näringarna är att staterna tar en stödjande roll – det handlar snarare om stimulans av näringslivet än att aktivt driva en digitaliseringspolitik i egen regi.³⁴ Gällande kulturarvets bevarande har

---

³⁰ Europeiska Kommissionen (2005)

³¹ Europeiska Kommissionen, *Europeana – A European Digital Library for all*.

³² Arts Council England (2015)

³³ Kulturdepartementet och Näringsdepartementet (2009)

³⁴ Se exempelvis van der Pol (2008) och Jacobsson (2014).

det offentliga intagit en mer aktiv funktion. Digitaliseringen gör det möjligt att tillgängliggöra minnesinstitutionernas samlingar på helt nya sätt för alla som vill ta del av dem. Allt fler länder och institutioner världen över börjar utveckla strategier för att digitalisera sina analoga samlingar, genom samarbeten med både andra institutioner och med privata aktörer.

Nästan alla EU:s medlemsstater rapporterar god framgång i arbetet med att digitalisera kulturarvet. De planer som satts upp under de senaste åren följs till övervägande del, och kommissionens bedömning är att förhållandena i medlemsländerna i frågan om digitalisering av kulturarvet präglas av en större mognad i dag än under tiden för föregående rapportering (2011–2013).³⁵

Vi kan konstatera att samtliga länder vi studerat har lika former av initiativ för att nyttja digitaliseringens möjligheter inom kulturområdet. Digitaliseringen gör det möjligt att tillgängliggöra minnesinstitutionernas samlingar på helt nya sätt för alla som vill ta del av dem. Allt fler länder och institutioner världen över börjar utveckla strategier för att digitalisera sina analoga samlingar, genom samarbeten med både andra institutioner och med privata aktörer.

4.3. Beslut om digitalisering fattas på olika nivåer

De länder som studerats har valt lite olika angreppssätt för att stötta och styra digitaliseringen och beslut fattas på olika nivåer. Tio av EU:s medlemsstater har tagit fram nationella strategier för digitaliseringen av kulturarvet som stöd av antingen finansiering via nationella program eller genom digitaliseringsplaner för särskilda delar av kulturarvet. I nio medlemsländer fattas beslut om digitalisering på lägre nivå, genom digitaliseringsstrategier specifika för enskilda konstarter beslutade av departement och myndigheter eller av landets större institutioner. Två medlemsstater rapporterar att man har regionala strategier och sex anger att det finns planer på olika nivåer men ingen övergripande plan, däremot strategier och initiativ från enskilda kulturinstitutioner i landet.³⁶

I Nederländerna har Koninklijke Bibliotheek antagit en strategisk plan för perioden 2015–2018 som bland annat innebär att man avser att digitalisera 90 procent av alla böcker och ett urval av de tidningar och tidskrifter som publicerats i Nederländerna före 1940. Detta arbete kommer utföras i samverkan med både offentliga och privata aktörer³⁷. En liknande satsning återfinns i Kanada³⁸.

Storbritannien har inte antagit en nationell strategi för att koordinera eller följa upp digitaliseringen av kulturellt material. Dessa strategier tas i stället fram på institutionsnivå utifrån sin egen publik och sina egna samlingar. På regional nivå förekommer samverkan mellan organisationer och på nationell nivå finns viss samverkan kring

---

³⁵ Europeiska kommissionen (2015)

³⁶ Ibid.

³⁷ Koninklijke Bibliotheek (2015)

³⁸ Library and Archives Canada (2016)

digitalisering inom olika kulturområden. Inom Storbritanniens fyra riksdelar finns dock övergripande strategier för digitalisering av kulturarvet.

Vi hade möjlighet att titta lite närmare på arbetet som Creative Scotland gör. Creative Scotland stöttar kultur och fördelar medel och arbetar också med de kulturella och kreativa näringarna, dvs också med närings- och tillväxtpolitik. Här gör man ett antal insatser för att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Det finns fyra teman som genomsyrar allt arbete: Digital, Equalities, Diversity, Environment. "Digital" beskrivs bland annat med "Embracing new digital tools can change and enhance the way organisations run their operations, generate revenue, engage and broaden their audiences and influence their creative practices and processes. In future we will expect all organisations to build digital thinking into their work."³⁹

När det gäller hur man konkret arbetar för att styra mot ett ökat "digital thinking" använder man t.ex. kravställning i bidragsgivningen. I det arbete som pågår för närvarande att fördela medel för generell finansiering ("general funding") för perioden 2018–2021 (under innevarande år får 118 institutionen general funding) tydliggörs förväntningar på att man arbetar med digitalisering. I riktlinjerna framgår att man inom "digital" kommer att utvärderas på tre områden⁴⁰:

- 1) Arts and creative practice
- 2) Engaging with and building new audiences
- 3) Organisational efficiency

I USA har en rad federala aktörer tagit fram gemensamma riktlinjer, metoder och arbetssätt för digitalisering av historiskt material. Deltagande i arbetet sker på frivillig basis, och det är upp till varje institution att välja om och hur man implementerar riktlinjerna.

4.4. Styrning och offentlig-privat samverkan

När det gäller styrning är det i flera länder de enskilda institutionerna som driver utvecklingen, medan regeringar och myndigheter håller sig på armslängds avstånd. Här främjar man utvecklingen genom att exempelvis ta fram riktlinjer och uppmuntra användningen av gemensamma standarder, exempelvis har en grupp federala aktörer i USA startat ett gemensamt projekt för att utveckla riktlinjer och metoder för digitalisering av kulturarv.⁴¹

Det finns många exempel på offentlig-privat samverkan i de studerade länderna. I ett flertal länder samarbetar Google med bibliotek för digitalisering av litteratur. I övrigt framhålls Storbritannien och Nederländerna som föregångare i frågan om framgångsrika offentlig-privata samarbeten på lokal nivå. I Storbritannien förekommer även finansiering genom en lotterifond.

---

³⁹ Creative Scotland, *Connecting themes - Digital*

⁴⁰ Creative Scotland (2016) s. 7–8

⁴¹ Federal Agencies Digitization Guidelines Initiative, *Federal Agencies Digitization Guidelines Initiative*

4.5. Exempel på initiativ

Inom ramen för förstudien har en utblick genomförts av digitaliseringsåtgärder på kulturområdet. Vi har översiktligt studerat initiativ på EU-nivå, i Storbritannien, Nederländerna, USA, Kanada samt Google Arts & Culture. Utgångspunkten har varit att studera åtgärder på policynivå för att se om det finns lärdomar av intresse i en svensk kontext. Avsikten har också varit att lyfta fram goda exempel – på policynivå eller initiativ från en enskild institution.

4.5.1. EU – kulturlivet är en komponent i den kunskapsbaserade ekonomin

Inom EU finns tydligt formulerade visioner och strategier för digitalisering och tillgängliggörande av kultur, med fokus på kulturarvet. Den bakomliggande motiveringen är att digitaliseringen av kulturarvet är en central komponent i att bygga ett kunskapsamhälle och en kunskapsbaserad ekonomi inom EU. Kulturarv definieras i detta sammanhang som kulturmaterial bestående av böcker, tidskrifter, tidningar, fotografier, museiobjekt, arkivdokument, ljud- och audio-visuella material, monument och arkeologiska platser.⁴² Till detta kommer även en särskild satsning på bevarandet av film.⁴³

Kommissionens initiativ *i2010: Digitala Bibliotek* från år 2005 syftade till att göra Europas informationsverktyg lättare och intressantare att använda på nätet genom att bygga på Europas rika arv och kombinera multikulturella och flerspråkiga miljöer med tekniska framsteg och nya affärsmodeller⁴⁴. Detta bröts ned i tre huvudspår: tillgänglighet på nätet, digitalisering av analoga samlingar samt bevarande och lagring.

År 2006 formulerade kommissionen sina första rekommendationer för digitaliseringsarbetet, vars slutsatser även antogs formellt av Europarådet senare samma år.⁴⁵ Rekommendationerna bestod huvudsakligen av att, i första hand kommissionen, ska utveckla strategier och mål för digitaliseringen. Kommissionen ska enligt rekommendationen även bidra till det digitala biblioteket, arbeta med villkor rörande digitalisering och tillgång till kulturmaterial. Medlemsstaterna uppmanades att stärka nödvändig nationell samordning samt att bidra till en effektiv översyn av framstegen på europeisk nivå. För att följa upp medlemsstaternas arbete har kommissionen inrättat krav på återrapportering från medlemsstaterna som sker vartannat år.⁴⁶ Rapporterna ska innehålla beskrivningar av nationell policy och strategier för att uppnå de satta målen samt beskrivningar av hur organisationsformerna för arbetet ser ut.

En jämförelse av EU:s policy-rekommendationer för hur medlemsstaterna ska arbeta med digitalisering av kulturarvet från 2006 och 2011⁴⁷ visar att den politiska inriktningen inte har förändrats nämnvärt under perioden. Medlemsstaterna uppmanas att fastställa

---

⁴² Europeiska Kommissionen (2011)

⁴³ Europeiska Kommissionen, *Digital Single Market - Protection of film heritage*

⁴⁴ Europeiska Kommissionen (2005)

⁴⁵ Europeiska Kommissionen, *Timeline of digitisation and online accessibility of cultural heritage*

⁴⁶ Europeiska Kommissionen (2006)

⁴⁷ Europeiska Kommissionen (2006; 2011)

investeringsplaner för digitaliseringsarbetet och i samband med detta utveckla offentlig-privata partnerskap som fördelar kostnaden. Vidare sätts en specifik målsättning om att minst 30 miljoner objekt, vars upphovsrätt löpt ut, ska tillgängliggöras via det digitala biblioteket Europeana. Medlemsstaterna uppmanas även att verka för att tillgängliggöra upphovsrättsskyddat material online genom att arbeta med det juridiska ramverket i respektive medlemsstat. Ett exempel på detta är *Orphan Works*-direktivet som syftar till att tillgängliggöra upphovsrättsskyddat material där upphovsrättsägaren inte går att identifiera eller lokalisera.⁴⁸

Europeana är resultatet av Kommissionens arbete för ett europeiskt digitalt bibliotek och ett av de främsta projekten för kulturarvets digitalisering inom EU. Biblioteket drivs av ett team om cirka 40 anställda med bas i Nederländernas kungliga bibliotek, Koninklijke Bibliotheek, och portalen finansieras gemensamt av EU och medlemsstaterna. Till kärnverksamheten tillkommer Europeanastiftelsen, bestående av 200 representanter från organisationer kopplade till kulturarv, kunskap och IT runtom i EU, med ansvar att granska och följa upp projektets framsteg.⁴⁹

Europeana har utvecklat strategier, målsättningar och visioner för hur digitaliseringsarbete kan organiseras samt olika tekniska lösningar för att underlätta tillgängliggörandet av det digitaliserade materialet. Det långsiktiga målet för Europeana är att vara ett nav för de kreativa näringarna som ska göra det enkelt att använda digitala kulturreсурser⁵⁰. Dessutom tillkommer målsättningar som:

- ✦ Att tillgängliggöra Europas kulturella och vetenskapliga arv genom portalen (exempelvis genom öppna data, geo-data samt flerspråkighet i de tjänster som utvecklas),
- ✦ Att samarbeta med enskilda aktörer, som museer, arkiv och bibliotek för att göra portalen hållbar,
- ✦ Att importera digitaliserade objekt till portalen,
- ✦ Samt att uppmuntra och stötta digitaliseringen av Europas kulturella och vetenskapliga arv.⁵¹

För att hantera insamling av material från mer än 3500 institutioner runtom i EU har Europeana konstruerat nätverk bestående av så kallade aggregatorer, exempelvis Culture Grid i Storbritannien. Dessa aggregatorer är partnerorganisationer som står för att samla in digitaliserad material från museer, bibliotek och andra kulturarvsorganisationer. Aggregatorena bistår även med att formatera insamlade data, bygga ut nätverken och hantera upphovsrättsliga frågor etc. Europeana delar in aggregatorerna i tre typer: nationella/regionala, domänspecifika (bibliotek etc.) och tematiskt fokuserade (mode och arkitektur).⁵²

---

⁴⁸ Europiska Kommissionen, Europeiska Unionens Råd (2012)

⁴⁹ Europeana Inside, *Europeana Foundation*

⁵⁰ Europiska Kommissionen, *Europeana – A European Digital Library for all*

⁵¹ Ibid.

⁵² Europeana Pro, *How to share data*

Idag innehåller biblioteket mer än 300 miljoner objekt, vilket Europeana uppskattar vara cirka 10 % av det samlade kulturarvet i Europa. Innehållet utgörs av böcker, målningar, brev, fotografier, ljudupptagningar och rörlig bild i olika former som i huvudsak hämtats från museer och bibliotek runtom i EU. Av detta är ungefär en tredjedel (34%) tillgängligt för allmänheten via portalen europeana.eu och ungefär 3% av det tillgängliga materialet finns i ett format som gör det möjligt att använda för kreativt återbruk ("creative re-use").⁵³

Digitising Contemporary Art (DCA) var ett projekt som genomfördes mellan 2011 och 2013. Projektet delfinansierades av Europeiska kommissionen inom ramen för ICT Policy Support Programme med syftet att skapa digitala reproduktioner av konstverk och dokument från europeiska samlingar och tillgängliggöra dessa genom Europeana. I projektet ingick fyra tekniska partners och 21 museer, institutioner och samlingar från tolv EU-länder samt Island⁵⁴.

Förutom att digitalisera "samtida" konstverk och dokument (från tidsperioden efter 1945), en tidsperiod som varit underrepresenterad i Europeana, syftade DCA även till att utveckla, tillämpa och sprida kunskap om digitalisering av konst. Projektet genomfördes som ett samarbete mellan flera olika aktörer och fungerade som en plattform för kunskapsutbyte mellan institutioner och teknikleverantörer.

4.5.2. Storbritannien – stöd på armlängds avstånd

Storbritannien uppger i sin framstegsrapport till EU för tidsperioden 2011–2013 och 2013–2015 att det inte finns nationella strategier, planer eller ramverk för digitaliseringen av kulturmaterial. Istället har staten tagit rollen som ett stöd på armlängds avstånd vad gäller digitaliseringsarbetet. Det begränsade digitaliseringsarbete som utförs på nationell nivå består främst av mindre, tematiska initiativ, exempelvis satsningar på digitalisering av vetenskapliga verk.⁵⁵ Emellertid uppger man att ansträngningar görs för materialets tillgängliggörande, främst inom områden som distribution, "preservation standards and methods, business cases for preservation and the development of shared preservation infrastructure."⁵⁶

En orsak till att nationella liksom övergripande regionala strategier för kulturarvets bevarande och tillgängliggörande saknas, är att ansvaret ålagts respektive unionsstat: England, Wales, Skottland och Nordirland.⁵⁷ Den huvudsakliga delen av digitaliseringen av kulturmaterial utförs istället av enskilda institutioner, exempelvis museer, arkiv, och bibliotek⁵⁸ vilket ligger i linje med den satsning på digitalisering av analoga samlingar som rekommenderas av Europeiska kommissionen. Här kan nämnas British Museums

---

⁵³ Europeana, 'We transform the world with culture' Europeana Strategy 2015-2020

⁵⁴ Digitising Contemporary Art, *Digitising Contemporary Art*

⁵⁵ Europeiska Kommissionen, (2015a).

⁵⁶ Europeiska Kommissionen (2014), sid. 55.

⁵⁷ Europeiska Kommissionen, (2015a).

⁵⁸ Ibid.

COMPASS-projekt som startade år 2000, och skulle möjliggöra virtuella rundvandringar på museet.⁵⁹ Tjänsten flyttades senare till Google Arts & Culture.

Utöver detta bedriver Digital Preservation Coalition, som är en intresseorganisation med aktörer från kulturområdet, banker, universitet samt inom EU och FN, nationell kunskapsspridning gällande hur institutioner kan arbeta med digitalisering.⁶⁰

Digitaliseringen finansieras i regel inom ramen för respektive institutions egen budget, men även genom den nationella *Heritage Lottery Fund* samt genom lokala partnerskap mellan institutioner och privata aktörer (Public-Private Partnership, PPP). Storbritannien framhålls ofta som ett land där utvecklingen av PPP:s har gått längst, vilket speglas i såväl landets egen återrapportering som i kommissionens egna framstegsrapporter.

Värt att notera är att det saknas lagstiftning som syftar till att säkerställa att materialet fortsätter vara tillgängligt för allmänheten efter det digitaliserats, men Storbritannien understryker att det finns en växande trend mot policyutveckling som syftar till fri tillgänglighet samt möjligheter att använda det digitaliserade materialet.⁶¹

Storbritannien lyfter fram **Culture Grid** som ett positivt exempel på hur digitaliserat kulturmaterial görs tillgängligt för allmänheten i rapporteringen till EU⁶². Culture Grid används som en aggregator och distributionskanal för digitala kulturella metadata – det vill säga som punkt där digitaliserat material kan läggas upp och spridas vidare (jfr med avsnittet om Europeana ovan). Tjänsten har tagits fram av Collections Trust, en välgörenhetsorganisation som arbetar med att förbättra användningen och styrningen av olika kulturorganisationers samlingar ("Collections management"); "It is key to Collections Trust's promoting of excellence in collections and our aim to help organisations share their collections online safely and sustainably."⁶³

Culture Grid används som verktyg för att dela insamlat kulturmaterial med Europeana-projektet genom ett särskilt avtal – Data Exchange Agreement⁶⁴. Idag finns över 3 miljoner objekt från mer än 100 samlingar i Culture Grids tjänst. En annan aspekt i tjänsten är att den, i likhet med Europeanas målsättningar, kan användas av oberoende utvecklare och små- och medelstora företag inom de kreativa näringarna för att ta fram prototyp-tjänster.⁶⁵

Genom organisationen Collections Trust, finansieras Culture Grid främst genom medel från Arts Council England (som fördelar offentliga medel)⁶⁶ och Europeiska Kommissionen⁶⁷.

---

⁵⁹ Culture24 (2000)

⁶⁰ Digital Preservation Coalition, *List of members*

⁶¹ Europeiska Kommissionen (2014).

⁶² Europeiska Kommissionen, (2015a) sid. 11.

⁶³ Culture Grid, *About*

⁶⁴ Europeana Pro, *The data exchange agreement*

⁶⁵ Culture Grid, *FAQs*

⁶⁶ Arts Council England, *Who we are*

⁶⁷ Collections Trust, *Sponsors*

National Theatre Live är en satsning på livesänd teater från Storbritanniens National Theatre som lanserades i juni 2009. Sedan starten har mer än 40 produktioner filmats och sänts till över 2000 platser, varav cirka 650 i Storbritannien, och drygt 5,5 miljoner personer har besökt dessa visningar.⁶⁸

I september 2015 inkluderades den kostnadsfria streamingtjänsten On Demand in schools inom ramen för National Theatre Live. Streamingtjänsten ska visa tre av National Theatres live-föreställningar på skolor i Storbritannien.⁶⁹ Under 2016 anmälde sig var tredje secondary school (motsvarande högstadieskola) i Storbritannien sig till tjänsten.⁷⁰

Livesändningar görs från främst National Theatre i London, men även en rad andra teaterscener i landet, som exempelvis: the Donmar Warehouse; the Young Vic; Manchester International Festival; London's West End och the Barbican.⁷¹ Dessa sändningar visas sedan främst i biografier i Storbritannien och internationellt, bland annat genom Folkets Hus och Parker i Sverige.⁷²

Ekonomiskt står National Theatre Live för cirka fem procent av National Theatres inkomster för perioden 2014-2015, vilket i årsöversynen lyfts som en viktig orsak till ett positivt nettoresultat. Under 2015-2016 stod National Theatre Live för större intäkter än kostnader (ca £6m intäkter mot £5,1 i kostnader). Både live-tjänsten och National Theatre får dessutom ekonomiskt stöd från Arts Council England.⁷³

4.5.3. Nederländerna – enskilda institutioner driver utvecklingen

I Kommissionens framstegsrapporter gällande digitaliseringsarbetet förekommer Nederländerna ofta som ett positivt exempel. Framförallt gällande mellanstatliga samarbeten, utveckling och användande av offentlig-privata partnerskap i såväl den fysiska digitaliseringen, finansiering och utveckling av standardiserade format för bevarandet, men även som ett land där enskilda institutioner utgör goda exempel.

Vad gäller inhemsk politisk inriktning uppger Nederländerna i 2015 års återrapportering att en sammanhållen nationell strategi för arbetet saknas. Regeringen arbetar istället mer aktivt med stimulans och stöd för digitaliseringsarbetet.⁷⁴ Centralt i landets digitaliseringsprocess är särskilda digitaliseringsinitiativ, där man bland annat lyft fram satsningar på digitalisering av vetenskapliga verk inom humaniora.⁷⁵ Ytterligare ett exempel är Metamorfoze-projektet, ett nationellt samarbetsprogram för digitalisering av pappersmaterial som definieras som kulturarv.⁷⁶ Projektet drivs i samarbete mellan

---

⁶⁸ National Theatre Live, *About Us*

⁶⁹ National Theatre (2015)

⁷⁰ National Theatre (2016)

⁷¹ National Theatre Live, *About Us*

⁷² Folkets Hus och Parker, *Favorit i repris – Hamlet*

⁷³ National Theatre (2016)

⁷⁴ Europeiska Kommissionen (2014)

⁷⁵ Europeiska Kommissionen, (2015b)

⁷⁶ Metamorfoze, *Metamorfoze English*

Koninklijke Bibliotheek och Nationaal Archief och startades på initiativ från ministeriet för utbildning, kultur och vetenskap (OCW).⁷⁷

Enskilda institutioner är de mest pådrivande aktörerna i kulturarvets digitalisering och dessa aktörer arbetar tillsammans för att utveckla en gemensam strategi inom ramen för samarbeten. Ett exempel är Digitaal Erfgoed Nederland-stiftelsen, en stiftelse som stödjer institutioner i digitaliseringsarbetet, samlar majoriteten av alla enskilda institutioners arbete och initiativ i en webbaserad kunskapsbas som baseras på självrapportering.⁷⁸

Nederländerna uppmärksammas tillsammans med Storbritannien som länder där utveckling av offentlig-privata partnerskap som verktyg för att digitalisera och tillgängliggöra kultur utvecklats mest. Exempel på större PPP:s är partnerskapet mellan Koninklijke Bibliotheek och företagen Google och Proquest, som handlar om digitalisering av böcker, manuskript etc. Utöver dessa partnerskap inrättades ett särskilt program för att stödja utvecklingen av PPP:s inom kulturarvssfären inom ramen för CLICK, ett nationellt utvecklingsprogram för kreativa näringar. PPP:s finansierade cirka 9% av hela landets digitaliseringsbudget mellan 2011-2013.⁷⁹

Koninklijke Bibliotheek är en ledande aktör i fråga om digitalisering av kulturarv och bibliotekets strategiska dokument ger en relativt god bild av policyutvecklingen i Nederländerna. Biblioteket har ansvar både för kulturarvsfrågor, såsom bevarande och tillgängliggörande, liksom kulturfrämjande.⁸⁰

Rijksstudio är en kostnadsfri, digital applikation ("app") framtagen av Rijksmuseum i Amsterdam och till stor del finansierad av Nederländernas BankGiro Loterij. Tjänsten samlar i dagsläget mer än 500 000 av muséets föremål online. Tjänsten lanserades den 30e oktober 2012 i samband med att muséet skulle renoveras, för att hålla samlingarna tillgängliga för allmänheten även när muséet skulle vara stängt.⁸¹

Bakom Rijksstudio finns ett djupgående strategiskt arbete på Rijksmuseum som innefattat en omvärldsanalys av hur andra aktörer, i huvudsak museer, arbetade med digitala medier samt vilka tekniska möjligheter som kunde tillvaratas.⁸² Detta omvandlades sedan till en uppsättning strategiska principer för muséets digitala arbete. Då syftet bakom satsningen är att tillgängliggöra kulturen med hjälp av digitala kanaler har en viktig del av appens utformning varit användarvänlighet – tjänsten ska vara interaktiv, gå att använda oberoende av hårdvara, möjliggöra sökning enkelt etc. – och att konsten ska gå att använda och återanvända. T.ex. kan alla objekt laddas ned som högupplösta bilder gratis, utan vattenstämpelfunktioner eller liknande. Alla bilder är dessutom sparade i format som tillåter bildbehandling m.m.

---

⁷⁷ van Dormolen (2012).

⁷⁸ Digitaal Erfgoed Nederland, What is the DEN Foundation?

⁷⁹ Europeiska kommissionen (2014)

⁸⁰ Koninklijke Bibliotheek (2014), sid. 6.

⁸¹ Rijksmuseum, Funds: BankGiro Lottery

⁸² Gorgels, P. (2016)

En annan princip var att tillvarata andra aktörers plattformar snarare än att bygga upp infrastrukturen själv, exempelvis ska hemsidan kunna spegla framgångsrika trender så att nya sätt att komma i kontakt med publiken kan identifieras. Dessutom bygger appen på begreppet *närhet* ("close to") – som syftar till att gränssnittet mellan konst och användare ska baseras på en känsla av närhet till konsten, till muséet och till besökaren. Känslan ska vara att konsten finns nära.

Genom detta ska Rijksstudio verka för att sprida muséets samling till nya målgrupper – vilket indikerar en bred förståelse av begreppet tillgänglighet. Man pekar särskilt på att en huvudmålgrupp är "the culture snacker", en person som "enjoys viewing images and sharing them with friends and followers".⁸³

Amsterdams Universitet inledde 2010 ett samarbete med Koninklijke Bibliotheek (KB) och Google för att digitalisera 100 000 böcker som publicerats i Nederländerna innan 1874 digitaliserade.⁸⁴ De böcker som är aktuella är dels fria från upphovsrättsligt skydd och har inte heller digitaliserats av KB sedan innan. Projektet startade 2014 och beräknas fullbordat inom 2-3 år från startdatum. KB är också den aktör som har det slutliga ansvaret för projektets resultat och framsteg.

I sin externa kommunikation motiverar universitetet partnerskapet ekonomiskt med hänvisning till möjligheterna till extern finansiering från KB samt Google. KB bistod även UvA med att organisera arbetsflödet i projektet och upprätthåller en arbetsdatabas och bistår i kontakten mellan universitetet och Google.

Själva digitaliseringsarbetet utförs av Google som publicerar det online via tjänsten Google Books ungefär 2 månader efter att materialet hämtats från biblioteken. Efter ytterligare sex månader ska materialet också finnas tillgängligt via tjänsten Delpher. På sikt ska även det digitaliserade materialet göras tillgängligt via Europeana.

4.5.4. USA – det offentliga tar fram riktlinjer och metoder

På USA:s federala nivå finner vi *Federal Agencies Digitization Guidelines Initiative* (FADGI) som är en satsning från en rad federala aktörer i USA med syfte att definiera gemensamma riktlinjer, metoder och arbetssätt (practices) för att digitalisera historiskt material. Initiativet startade 2007 som en del av National Digital Information Infrastructure and Preservation Program (NDIIPP),⁸⁵ som i sin tur startades av den amerikanska kongressen 2000 i syfte att utveckla en nationell strategi för att samla, arkivera och bevara digitalt material.

FADGI har organiserats som två arbetsgrupper där den ena fokuserar på digitaliseringen av stillbilder och den andra på audio-visuellt material. De riktlinjer som

---

⁸³ Gorgels, P. (2016)

⁸⁴ Universiteit van Amsterdam (2015)

⁸⁵ Programmet implementeras genom en rad individuella initiativ av snittet FADGI; Library of Congress, *Digital Preservation: About*.

utvecklas baseras på en gemensam syn på vad som är centrala frågor för digitaliseringsarbetet:

- ✦ guidelines should be based on clearly articulated objectives describing the expected uses of the digitized content;
- ✦ methodologies and requirements should be based on recognized approved standards or empirical data to the extent possible;
- ✦ work must be prioritized by project forecasts, impact of guidelines that are incomplete, dated or non-existent, and estimated effort to develop a robust guideline;
- ✦ the efforts undertaken through this federal initiative be conducted in a transparent manner, sharing not only conclusions but the approach and reasoning;
- ✦ the participating members actively seek input from the public, governmental and academic institutions, as well as corporate entities and trade organizations.⁸⁶

Utöver framtagandet av riktlinjer följer initiativet regelbundet upp effekter och nyttor av riktlinjernas implementering.⁸⁷

Kännetecknande för FADGI är att medverkan och implementering av riktlinjerna sker på frivillig basis. De organisationer som ingår som partners i FADGI förväntas bidra med synpunkter på riktlinjerna, dela med sig av kunskap och om möjligt sina resurser. Aktörer som deltar är såväl nationella som privata museer, statliga departement, nationalparker m.m.

Digital Public Library of America (DPLA) lanserades 2013 som resultat av ett längre arbete som startade 2011. I arbetet deltog bibliotekarier från allmänna och forskningsbibliotek, författare, publicister, lärare liksom intressenter från kulturorganisationer, stats- och lokalförvaltning, privat näringsliv och allmänheten.

Målet med biblioteket är, likt Europeana i Europa, att samla kulturarvet från USA:s bibliotek, arkiv, museum och kulturarvsplatser i en digital plattform för att kunna göra dem fritt tillgängliga för studerande, lärare, forskare och allmänhet.⁸⁸

DPLA finansieras i huvudsak av privata stiftelser och federala institutioner (Institute of Museum and Library services och National endowment for Humanities) men är organiserat som en självständig organisation.

Förutom att samla in kulturmaterial till tjänsten arbetar DPLA policyutvecklande. Man har tagit fram en rad olika policies och data för digitaliseringsarbete samt tillgängliggörandet av materialet. Framtagna policies finns inom områdena: strategisk policy (senaste för 2015-2017), operativa policies (stadgar etc), data-relaterade policies (hur datan ska formateras och användas) och slutanvändarpolicies (tillgänglighet m.m.)

---

⁸⁶ Federal Agencies Digitization Guidelines Initiatives, *About*

⁸⁷ Federal Agencies Digitization Guidelines Initiatives (2016)

⁸⁸ Digital Public Library of America (2015)

Sedan december 2006 har **Metropolitan Opera** i New York live-sänt föreställningar från sin scen till biografer runtom i världen.⁸⁹ Exempelvis sänder Folkets Hus och parker föreställningar i Sverige.⁹⁰ Sedan starten har mer än 20 miljoner biljetter sålts och föreställningar har visats i över 2000 biografer i mer än 60 länder.⁹¹

Det uttalade målet med sändningarna är att nå ut med innehållet till en bredare publik och möta den utveckling man ser med en allt mindre och allt äldre publik som kommer till operan.⁹²

4.5.5. Kanada – alla ska ha tillgång till det gemensamma kulturarvet

Under 2007 publicerade Library and Archives Canada ett utkast till en övergripande strategi för digital information.⁹³ Syftet med strategin var att få en "master-plan" för att leda bevarandet och tillgängliggörandet av digitalt material som motsvarade de satsningar som gjordes inom produktionen av digitalt material. Som sådan uppmanades Kanadas aktörer att lyfta frågan om digitalisering till debatt. I det första utkastet för nationell strategi kan vi därmed urskilja flera likheter med de strategier europeiska kommissionen utvecklade under samma period. Ett konkret exempel på likheter mellan den europeiska och kanadensiska policyutvecklingen är den kanadensiska motsvarigheten till Europeana – Canadiana – som grundades genom en sammanslagning av flera nationella projekt i mars-april 2008.⁹⁴ Framväxten av dessa projekt ligger nära varandra i tiden och har tydliga överlappningspunkter.

I november 2014 publicerades en rapport över landets bibliotek och arkiv från forskare vid Royal Society of Canada. I rapporten fastslogs bland annat att det fanns ett behov av en nationell plan för digitalisering av landets minnesinstitutioner⁹⁵. Rapportens slutsats lyftes senare in i en uppdaterad nationell strategi för digitalisering av Kanadas kulturarv utarbetad av Library and Archives Canada (LAC)⁹⁶. Strategins utgångspunkt är att tillgång till historiska dokument är en grundsten för alla demokratiska samhällen och en nödvändig resurs som stödjer ekonomiska, sociala, juridiska och kulturella verksamheter samt innovation.

I 2016 års strategi ingår ett antal mål som, i likhet med europeisk policy, i huvudsak berör samordning av enskilda minnesinstitutioners arbete inom digitalisering, tillgängliggörande samt bevarande av kulturmaterial.⁹⁷ I detta arbete ingår att identifiera och sprida kunskap om standarder och metoder som kan användas i arbetet och här ska Kanada bygga sina insatser på best-practice (Europeana, Digisam och Digital Public

---

⁸⁹ The Metropolitan Opera (2012)

⁹⁰ Folkets Hus och Parker, *Opera på bio*

⁹¹ The Metropolitan Opera, *Peter Gelb, General Manager*

⁹² Dagens Nyheter (2012)

⁹³ Library and Archives Canada (2007)

⁹⁴ Canadiana.org, *About Canadiana.org*

⁹⁵ Demers *et al.* (2014), sid. 12

⁹⁶ Library and Archives Canada (2016)

⁹⁷ Ibid.

Library of America listas som goda exempel). Ytterligare en likhet mellan den kanadensiska digitaliseringsstrategin och den europeiska är att den syftar till att tillgängliggöra kulturarvet för den egna befolkningen samtidigt som den ska stimulera innovation och bidra till landets ekonomiska, sociala och kulturella utveckling. På samma sätt som EU rekommenderar partnerskap mellan institutioner samt näringsliv föreslår Kanadas digitala strategi att institutioner tar hjälp av PPP-strukturen i digitaliseringsarbetet.

Canadiana.org är en organisation som arbetar med digitalisering och spridning av Kanadas kulturarv genom att sprida kunskap, verktyg och kapacitet för digitalisering mellan sina medlemmar.⁹⁸ Som sådan arbetar organisationen både med konkret digitalisering (t.ex. scanning), digital förvaring och tillgängliggör materialet för allmänheten. Tjänsten möjliggör dessutom sökning efter digitalt material i andra organisationers digitala samlingar, främst bibliotek, arkiv och museer

Till skillnad från exempelvis Europeana är Canadiana.org inte en öppen plattform i samma mening. Plattformarna är huvudsakligen sökmotorer/kataloger till digitaliserat material och till den största delen består det tillgängliga materialet av skriftliga källmaterial, varav dokumentation av historiska händelser har en särskild plats. En annan skillnad från Europeana är att organisationen konstruerats som en välgörenhetsorganisation som erbjuder hjälp med att digitalisera och bevara material – Europeana å andra sidan arbetar mer renodlat med att samla in och tillgängliggöra material som digitaliserats av andra. Av styrdokumentet kan man tolka Canadiana.orgs uppdrag som tydligare fokuserat på uppdraget att bevara kulturarvet genom digitalisering, snarare än på tillgängliggörande och spridning.⁹⁹

4.5.6. Google Arts & Culture – tillgängliggör kulturarvet med privata medel

Google Arts & Culture är en digital tjänst som innehåller material från fler än 1000 museer, arkiv m.m. runtom i världen. Tjänsten är framtagen som en del av Googles satsning Google Cultural Institute, ett icke-vinstdrivande initiativ grundat 2011 med säte i Paris, vars målsättning är att tillgängliggöra hela världens kulturarv digitalt.¹⁰⁰ Google Arts & Culture kan delas in i tre huvudspår: verksamheten riktad mot besökare, verksamheten riktad mot institutionerna samt Googles labb vid institutet i Paris. Labbet i Paris arbetar i huvudsak med att utveckla ny teknologi för att publicera material online samt verktyg för att nå nya målgrupper.¹⁰¹

Besökardelen består till huvudsak av tillgång till en stor mängd digitaliserat kulturmaterial hämtat från kulturinstitutioner runtom i världen i en portal. I huvudsak består det tillgängliga insamlade materialet, liksom innehållet i exempelvis Europeana, till stor del av museers och liknande organisationers samlingar. Google har dessutom gjort en

---

⁹⁸ Canadiana.org, *About Canadiana.org*

⁹⁹ Canadiana.org, *Preservation Policy and Strategy*

¹⁰⁰ Google Cultural Institute, *About: Partners*

¹⁰¹ Google Cultural Institute, *What is the lab?*

---

satsning på scenkonst där de till exempel samlat in 360 graders-inspelningar från bland annat dans-, musik-, opera och teaterföreställningar.

Verksamheten som riktas mot kulturinstitutioner berör främst olika tjänster och tekniska lösningar för digitalisering och tillgängliggörande av samlingar som Google utvecklat. Som framkommit av avsnitten ovan är Google en vanligt förekommande privat partner till många museer och en aktör som återkommer i olika digitaliseringsprojekt.

I Europeiska kommissionens övergripande framstegsrapport från 2014, liksom i flera nationella rapporter från 2015, uppmärksammas en rad samarbeten med Google, främst gällande digitalisering och tillgängliggörande av bibliotekens samlingar via t.ex. Google Books (bland andra, KB i Nederländerna, Bayerska statsbiblioteket, de tjeckiska och österrikiska nationalbiblioteken och Google) men även mellan museer och Google Art Project.¹⁰²

Googles verksamhet på detta område har givit upphov till konflikter i exempelvis Frankrike, gällande kommersiella aktörers inflytande över landets kulturarv. I samband med att det franska nationalbiblioteket i augusti 2009 tillkännagav att de samtalade med Google gällande digitalisering av sina samlingar protesterade landets publicister och andra offentliga personer. Liknande synpunkter har även lyfts i amerikansk domstol under 2009, efter att Authors Guild tillsammans med ett antal publicister väckt talan gällande hur upphovsrätt m.m. ska hanteras i samband med att Google skulle digitalisera bibliotekssamlingar. Domstolen uppmuntrade parterna att lösa frågan och underströk särskilt vikten av att finna något slags mekanism som möjliggör jämförbar tillgång till det berörda materialet i framtiden.¹⁰³

---

¹⁰² Europeiska Kommissionen (2014)

¹⁰³ The United States Department of Justice, Office of Public Affairs (2009)

5. Vägen framåt

5.1. Digitalisering och kultur – ett mångfacetterat område

Det finns ett mycket stort antal perspektiv på frågor som rör digitalisering och kultur. Det handlar exempelvis om att skapa kulturellt innehåll som är digitalt, om att se till att det finns tekniska förutsättningar såväl på sändar- som mottagarsidan för att tillgodogöra sig det kulturella utbudet, om att tillgängliggöra kultur som kanske främst konsumeras i fysiska och företrädesvis analoga miljöer eller om att fundera över hur upphovsrätten i digitala medier behöver utvecklas. Denna begränsade förstudie har fokuserat på frågan om att digitalt tillgängliggöra offentligt finansierad kultur och även denna fråga finns det många aspekter på.

Syftet med förstudien har varit att skapa ett underlag för Kulturrådet att ta ställning till eventuella fortsatta aktiviteter snarare än att på djupet utreda alla dessa frågor och perspektiv. I detta avslutande kapitel resonerar vi kring möjliga roller för Kulturrådet framåt samt identifierar områden vi ser som angelägna att arbeta vidare med. Sammanfattande reflektioner avslutar kapitlet.

5.2. Roller för Kulturrådet framåt – vilka insatser är angelägna?

Kulturrådet verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjandeåtgärder. En hel del av det myndigheten gör i dag har givetvis en digital dimension. Men om man överväger stärkta insatser framåt med syfte att digitalt tillgängliggöra offentligt finansierad kultur, finns det alternativa roller för Kulturrådet och vilka är angelägna insatser? Vi har identifierat fyra möjliga roller: kunskapsnav, katalysator, kravställare samt portal och utvecklar dessa nedan.

I rollen som *kunskapsnav* arbetar Kulturrådet för att stötta aktörerna och institutionerna genom att tillhandahålla kunskap och kompetens. Här har Kulturrådet hög kompetens om aktuell utveckling inom alla de områden som berörs av digitalisering. Det kan handla om att bedriva aktiv och omfattande omvärldsbevakning både nationellt och internationellt, att följa teknik- och marknadsutvecklingen vad gäller både kommersiella och offentligt stödda aktörer. Kulturrådet genomför olika former av aktiviteter för att aktivt sprida och vidareutveckla denna kunskap i dialog med olika aktörer inom området.

I rollen som *katalysator* ser Kulturrådet till att få saker att hända. Myndigheten stöttar aktörerna på kulturområdet med olika insatser för att bidra till att skapa en genomförandekraft på marknaden. Bland annat tillhandahåller myndigheten projektfinansiering av projekt som testar nya lösningar, man håller seminarier och sprider kunskap & goda exempel och coachar institutioner och aktörer i frågor som rör digitalisering. I rollen som katalysator har Kulturrådet också samverkan med andra aktörer med uppdrag som är relevanta inom området. Det handlar om Tillväxtverket, PTS, VINNOVA, strukturfonderna m.fl.

Som *kravställare* har Kulturrådet en strategiskt styrande roll. Här handlar det om att sätta mål och visioner samt att staka ut riktningen. I rollen som kravställare kan myndigheten i sin bidragsgivning villkora medel för att styra mot starkare digitalisering. Det kan handla om att tillgängliggöra produktioner digitalt men också om att satsa mer på digitalt innehåll eller att samarbeta kring tekniska lösningar i högre utsträckning. Man kan också ställa krav kring samverkan mellan olika aktörer.

En fjärde roll handlar om att vara den aktör som tillhandahåller en *portal* där olika aktörer kan tillgängliggöra och sprida sina tjänster och produktioner. För slutanvändare fungerar portalen som ett nav från vilket man kan söka och botanisera i ett kulturutbud från olika konstområden och olika regioner. Man kan tänka sig att såväl kommersiella som offentligt finansierade aktörer har möjlighet att sprida sitt innehåll via portalen.

Frågan är då vilken roll som är mest intressant och angelägen för Kulturrådet i detta skede? Det finns visst överlapp mellan rollerna och de skulle också kunna kombineras på olika sätt.

Bilden som framträder vid arbetet med denna förstudie är att det sker många initiativ och att det finns ett stort intresse för frågor som rör digitalisering inom kulturens breda område. Många upplever dock att utvecklingen inte går tillräckligt fort och att digitaliseringens möjligheter inte tas till vara i tillräckligt hög utsträckning. Här finns utrymme för initiativ och åtgärder från ett stort antal aktörer. Om vi fokuserar på Kulturrådet, bedömer vi att myndigheten skulle kunna arbeta inom samtliga de fyra roller som vi identifierar ovan. Särskilt angelägen i nuläget torde dock rollen som katalysator vara. Kulturrådet kan få saker att hända exempelvis genom att i bidragsgivning ytterligare styra mot digitalisering, genom att bygga och sprida kunskap samt genom att etablera nätverk och mötesplatser. Att ta initiativ till och stimulera dialog mellan aktörer och att lyfta fram goda exempel för att inspirera och visa på förebilder är andra möjliga aktiviteter.

Ur ett strategiskt perspektiv framstår det också som viktigt att Kulturrådet tydliggör vilken riktning myndigheten önskar att utvecklingen tar. Hur ser visionen ut inom detta område och vilka strategier har man arbetat fram för att nå denna?

Det finns många andra myndigheter och aktörer som arbetar inom detta fält. I ett arbete att ytterligare definiera Kulturrådets roll blir en viktig fråga att tydliggöra myndighetens samverkan med och förhållande till andra aktörer.

Vissa insatser bör kunna påbörjas mer eller mindre omgående. För andra kan det finnas behov av fördjupade kunskapsunderlag för att kunna ta ställning till inriktning och omfattning. Generellt tror vi att det är av värde att testa. Pröva i liten skala, utvärdera hur det fungerade, dra lärdom och pröva igen. Detta i kontrast till att försöka identifiera "rätt" åtgärd och tillvägagångssätt på en gång och sen rulla ut brett. Sannolikt är det också rimligt att välja ut några konstområden för inledande initiativ.

5.3. Områden för fortsatt arbete

Med utgångspunkt i arbetet med förstudien redovisar vi i detta avsnitt ett antal områden där vi bedömer att fortsatt arbete är av intresse.

- ✦ **En fördjupad bild av nuläget.** I förstudien redovisas exempel på utbud av digital spridning av kultur. Här finns det dock ett behov av en både djupare och bredare bild av nuläget. I en sådan fördjupad analys finns det olika möjliga intressanta perspektiv att studera. Ett är att kartlägga dagens utbud (jämför den utredning av digitaliserad scenkonst som Kulturrådet genomförde 2013 där man genomförde en enkätundersökning riktad till institutionerna). Ett annat perspektiv är att ytterligare studera och mäta mognadsgrad och insikter vad gäller digitalisering inom kulturen. Ett tredje handlar om att få en bättre bild av institutioners tekniska förutsättningar och attityder till digitalisering. Här finns det verktyg som har utvecklats för andra områden, exempelvis skolan, som möjligtvis kan tjäna som inspiration.¹⁰⁴
- ✦ **En mer omfattande omvärldsanalys.** Det vore av intresse att identifiera initiativ i omvärlden som kan tjäna som inspiration och bidra med lärdomar också i en svensk kontext. Här handlar det givetvis om att få fler exempel på digital distribution men kanske framför allt om hur man från ett policyperspektiv och bidragsgivare agerar för att stimulera digitalisering i kultursektorn. Hur arbetar till exempel Kulturrådets systerorganisationer i andra länder för att driva digitaliseringsutvecklingen? Vilka verktyg, metoder, incitament arbetar man med och vilka resultat kan man identifiera?
- ✦ Det finns ett generellt behov av att **stärka dialogen** med alla berörda. Det har varit tydligt att förstudien rönt stort intresse och engagemang. Här finns det anledning att involvera många aktörer – från regeringskansliet till enskilda kulturutövare och kulturkonsumenter.
- ✦ Det behövs en bättre bild av **styrningen** på området, både hur situationen är idag och hur den skulle kunna utvecklas framåt. Det finns flera frågor som är intressanta här, exempelvis finansiering och samverkan. Här finns det exempel på finansieringslösningar för olika typer av digitala tjänster – kan det finnas lärdomar också för kulturområdet? En utredning arbetar för närvarande med frågan om en effektiv styrning av nationella digitala tjänster i en samverkande förvaltning som skulle kunna vara intressant att följa.¹⁰⁵ Samverkan är generellt ett viktigt tema, hur kan samverkan mellan aktörer inom – och utom – den kulturella sfären stärkas för att bidra till en mer effektiv uppfyllelse av de kulturpolitiska målen? Behöver styrningen utvecklas här? Vilka förutsättningar och hinder finns? Hur samverkan med kommersiella aktörer kan fungera är också en relevant fråga.
- ✦ **Upphovsrätten** är givetvis en central fråga – om man ska arbeta med digital distribution av kultur så aktualiseras frågan om upphovsrätt. Det är en komplex fråga med många intressenter och är inte en kärnfråga i Kulturrådets uppdrag. Vi menar ändå att det är av stor vikt att fånga erfarenheter och lärdomar på marknaden

---

¹⁰⁴ Se exempelvis SKL, *eBlomlådan, ett verktyg för utvärdering av digital service och verksamhetsutveckling i kommunen*

¹⁰⁵ Dir 2016:39

idag: vad funkar? Vad funkar inte? Vad kan göras inom ramen för dagens reglering och marknadsförhållanden?

- ✦ Genomföra **piloter**. Kulturrådet skulle, inom ramen för nuvarande verksamhet, kunna finansiera ett mindre antal produktioner som ska tillgängliggöras digitalt. Inom ramen för kultursamverkansmodellen finns exempelvis medel för särskilda prioriteringar avsatta, här skulle medel kunna kanaliseras till sådana produktioner.
- ✦ **Kulturrådets egna förutsättningar**. Kulturrådet bör också blicka inåt i den egna organisationen: hur arbetar man för att nyttja digitaliseringens möjligheter? Hur ser kompetensen ut inom detta område? Hur nyttjar man digitala verktyg såväl internt som i relation till aktörer utanför myndigheten? Vilka utvecklingsområden finns?

Denna förstudie fokuserar på digital distribution av den offentligt finansierade kulturen, men det är givetvis också av största vikt att andra aspekter av digitalisering och kultur belyses. Kulturrådets roll för att stimulera digitalisering i de skapande och konstnärliga processerna, bör utredas närmare.

5.4. Avslutande reflektioner

Den digitala utvecklingen har gjort det enklare än någonsin att ta del av musik, litteratur, scenkonst och andra former av kultur från hela världen. Samtidigt förändras samhället. Mot bakgrund av att vårt samhälle utvecklas mot allt större skillnader mellan olika gruppers förutsättningar för kulturkonsumtion och deltagande i samhällsdebatten ser vi att digitaliseringens möjligheter bör utnyttjas för att nå de kulturpolitiska målen om allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Det offentliga behöver säkerställa både möjligheten att ta del av kulturlivet oavsett var i landet man bor och att erbjuda ett kulturutbud som är relevant för människor med olika värderingar, livsvillkor och förutsättningar.

Det finns inom kultursverige ett stort intresse för frågor som rör digitalisering, även om insikter och ambitioner varierar. Digitaliseringen bör i detta sammanhang ses som ett verktyg för att uppfylla de kulturpolitiska målen. Utvecklingen går i många fall långsamt. För många institutioner har digitaliseringsprojekt mål och effekter som kan förväntas realiseras långt fram i tiden, vilket gör att man ofta prioriterar ned dem. Det går att göra mycket mer, bara förutsättningarna finns på plats. Det krävs vilja, kunskap och resurser.

Det går att dra paralleller till andra politikområden och statsförvaltningen i stort. Det gäller att dra lärdomar från andra områden. Många av de utmaningar och knäckfrågor som identifieras i denna förstudie är generella för digitaliseringen i samhället i stort. Det finns frågetecken om styrning och ledning, kompetensförsörjning, teknik och system som kan kommunicera med varandra samt finansiering över hela den offentliga sektorn. Här finns det stora möjligheter att dra lärdom av föregångare och utveckla samverkan mellan sektorer.

Det finns anledning att stärka arbetet med digitaliseringen av den offentligt finansierade kulturen. Kulturrådet har förutsättningar att, genom sin centrala roll på kulturområdet, vara en viktig katalysator och stötta aktörer och initiativ. Det är här angeläget att agera för att befästa insikten om att digitaliseringen erbjuder möjligheter att på ett mer effektivt sätt lösa institutionernas grundläggande uppdrag och att därigenom skapa större samhällsnytta. Här finns det många olika insatser som kan övervägas och detta är ett arbete som väntar. Vad som dock är tydligt, är att det kommer att vara viktigt att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att nå de kulturpolitiska målen om att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.

Bilagor

Bilaga 1 – Referenser

Arts Council England (2015). *Arts Council England's Creative media policy*. [doc]
Tillgänglig på: http://www.artscouncil.org/sites/default/files/download-file/Creative_media_policy.doc [Hämtad 2016-11-25]

Arts Council England, *Who we are*. [webbplats] Tillgänglig på:
<https://web.archive.org/web/20150206070313/http://www.artscouncil.org.uk/who-we-are/> [Hämtad 2016-11-04]

Canadiana.org, *About Canadiana.org*. [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.canadiana.ca/about> [Hämtad 2016-11-07]

Canadiana.org, *Preservation Policy and Strategy*. [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.canadiana.ca/preservation-policy-strategy> [Hämtad 2016-11-07]

Collections Trust, *Sponsors*. [webbplats] Tillgänglig på:
<https://web.archive.org/web/20150206084302/http://www.collectionstrust.org.uk/sponsors> [Hämtad 2016-11-04]

Creative Scotland, *Connecting themes - Digital*. [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.creativescotland.com/what-we-do/the-10-year-plan/connecting-themes/digital> [Hämtad 2016-11-25]

Creative Scotland (2016) *Regular Funding Programme 2018–21 Appendix 3, Connecting Themes Guidance*. [pdf] Tillgänglig på:
http://www.creativescotland.com/_data/assets/pdf_file/0019/36640/RFO-Guidance-Appendix-3-v2.pdf [Hämtad 2016-11-25].

Culture24 (2000), *The British Museum COMPASS Database goes live*, [webbplats] 2010-06-10. Tillgängligt på: <http://www.culture24.org.uk/sector-info/20000630-14> [Hämtad 2016-11-25]

Culture Grid, *About*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.culturegrid.org.uk/about/> [Hämtad 2016-11-04]

Culture Grid, *FAQs*. [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.culturegrid.org.uk/about/faqs/> [Hämtad 2016-11-04]

Dagens Nyheter (2012) *Metropolitans chef brinner för att skicka ut opera på bio*. [webbplats] 2012-07-02. Tillgänglig på: <http://www.dn.se/kultur-noje/scen/metropolitans-chef-brinner-for-att-skicka-ut-opera-pa-bio/> [Hämtad 2016-11-07]

Digitaal Erfoed Nederland, *What is the DEN Foundation?* [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.den.nl/english> [Hämtad 2016-11-07]

Digital Preservation Coalition, *List of members*. [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.dpconline.org/members/list-of-members> [Hämtad 2016-11-04]

Digital Public Library of America (2015), *Strategic Plan 2015 through 2017* [pdf] Tillgänglig på: https://dp.la/info/wp-content/uploads/2015/01/DPLA-StrategicPlan_2015-2017-Jan7.pdf [Hämtad 2016-11-25]

Digitising Contemporary Art, *Digitising contemporary art*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.dca-project.eu/> [Hämtad 2016-11-11]

Digitaliseringskommissionen (2014) *En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår*. SOU 2014:13

Digitaliseringskommissionen (2015) *Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden*. SOU 2015:91

Digitaliseringskommissionen (2016) *Att ta tillvara digitaliseringens möjligheter*. [Presentation på ESV-dagen 2016-10-11]

Digisam (2014) *Vägledande principer för arbetet med digitalt kulturarv*. RA 06-2014/02689 [pdf] Tillgänglig på: http://www.digisam.se/wp-content/uploads/2013/02/Vagledande_principer_for_arbetet_med_digitalt_kulturarv.pdf [Hämtad 2016-11-25]

Dir 1995:129, *Strategi för kulturinstitutionernas användning av informationsteknik*.

Dir 2016:39 *Effektiv styrning av nationella digitala tjänster i en samverkande förvaltning*

Ds 1999:2 *Kulturnät i Sverige – för ökad tillgänglighet till kulturen på Internet*.

Ekonomistyrningsverket (2016) *Digitalt först*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.esv.se/effektiv-statsforvaltning/digitalisering/digitalt-forst/> [Hämtad 2016-11-25]

Ekonomistyrningsverket (2016a) *Statsförvaltningens digitalisering – uppföljning och analys*. ESV 2016:25 [pdf] Tillgänglig på: <http://www.esv.se/contentassets/3b0422633d9b413eb3ce789ab798d984/2016-25-statsforvaltningens-digitalisering.pdf> [Hämtad 2016-11-25]

Europeana, "We transform the world with culture" *Europeana Strategy 2015-2020*. [pdf] Tillgänglig på: http://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Publications/Europeana%20Strategy%202020.pdf [Hämtad 2016-11-04]

Europeana Inside, *Europeana Foundation*. [webbplats] Tillgänglig på: http://www.europeana-inside.eu/europeana_foundation_1.html [Hämtad 2016-11-04]

Europeana Pro, *How to share data*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://pro.europeana.eu/share-your-data/how-to-contribute-data> [Hämtad 2016-11-04]

Europeana Pro, *The data exchange agreement*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://pro.europeana.eu/page/the-data-exchange-agreement> [Hämtad 2016-11-04]

Europeiska Kommissionen, *Europeana – A European Digital Library for all*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europeana-european-digital-library-all> [hämtad 2016-11-04]

Europeiska kommissionen, *Digital Single Market - Protection of film heritage*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/film-heritage> [Hämtad 2016-11-04]

Europeiska kommissionen, *Europeana – A European Digital Library for all*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europeana-european-digital-library-all> [Hämtad 2016-11-04]

Europeiska kommissionen, *Timeline of digitisation and online accessibility of cultural heritage*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/timeline-digitisation-and-online-accessibility-cultural-heritage> [Hämtad 2016-11-04]

Europeiska kommissionen (2005) *Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén - i2010: digitala bibliotek*. KOM(2005) 465 slutlig. [pdf] Tillgänglig på: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0465&from=SV> [Hämtad 2016-11-25]

Europeiska kommissionen (2006) *Kommissionens rekommendation av den 24 augusti 2006 Kulturellt innehåll – digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande (2006/585/EG)*. [pdf] Tillgänglig på: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0585&from=SV> [Hämtad 2016-11-25]

Europeiska kommissionen (2011) *Kommissionens rekommendation av den 27 oktober 2011 om digitalisering av och tillgång via till kulturellt material och digital bevarande (2011/711/EU)*. [pdf] Tillgänglig på: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011H0711&from=EN> [Hämtad 2016-11-25]

Europeiska kommissionen (2014) *Implementation of Commission Recommendation on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation Progress report 2011-2013*. [pdf] Tillgänglig på: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commissions-report-digitisation-online-accessibility-and-digital-preservation-cultural> [Hämtad 2016-11-25]

Europeiska kommissionen (2015) *Cultural heritage: digitisation, online accessibility and digital preservation – report on the implementation of Commission Recommendation 2011/711/EU 2013-2015*. [pdf] Tillgänglig på: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-43/2013-2015_progress_report_18528.pdf [Hämtad 2016-11-25]

Europeiska kommissionen, (2015a) *Implementation of the commission recommendation on digitization and online accessibility of cultural material and digital preservation – progress report 2013-2015 (UK)*. [pdf] Tillgänglig på: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2015-47/uk_progress_report_2013-2015_12096.pdf [Hämtad 2016-11-25]

Europeiska kommissionen, (2015b) *Implementation of the commission recommendation on digitization and online accessibility of cultural material and digital preservation – progress report 2013-2015 (NL)*. [pdf] Tillgänglig på:

http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-11/nl_progress_report_2013-2015_14577.pdf [Hämtad 2016-11-25]

Europiska kommissionen, Europeiska Unionens Råd (2012), *Direktiv 2012/28/EU av den 25 oktober 2012 om viss tillåten användning av anonyma verk*. [pdf] Tillgängligt på:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0028&from=EN> [Hämtad 2016-11-04]

Federal Agencies Digitization Guidelines Initiatives, *About*. [webbplats] Tillgänglig på:

<http://www.digitizationguidelines.gov/about/> [Hämtad 2016-11-04]

Federal Agencies Digitization Guidelines Initiative, *Federal Agencies Digitization Guidelines Initiative*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.digitizationguidelines.gov/> [Hämtad 2016-11-23]

Federal Agencies Digitization Guidelines Initiatives (2016) *Impacts & Benefits*. [pdf]

Tillgänglig på: http://www.digitizationguidelines.gov/about/FADGI-impacts_20160524.pdf [Hämtad 2016-11-04]

Folkets Hus och Parker, *Favorit i repris – Hamlet*. [webbplats] Tillgänglig på:

<http://www.fhp.nu/Hem/Live-pa-bio/Teater/15-okt---Hamlet---National-Theatre/> [Hämtad 2016-11-16]

Folkets Hus och Parker, *Live på bio*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.livepabio.se/>

[Hämtad 2016-11-25]

Folkets Hus och Parker, *Opera på bio*. [webbplats] Tillgänglig på:

<http://www.fhp.nu/metropolitan> [Hämtad 2016-11-07]

Google Cultural Institute, *About: Partners*. [webbplats] Tillgänglig på:

<https://www.google.com/culturalinstitute/about/partners/> [Hämtad 2016-11-04]

Google Cultural Institute, *What is the lab?* [webbplats] Tillgänglig på:

<https://www.google.com/culturalinstitute/thelab/#welcome> [Hämtad 2016-11-04]

Gorgels, P. (2013) *Rijksstudio: Make Your Own Masterpiece!* N. Proctor & R. Cherry (eds).

I *MW2013: Museums and the Web 2013*, Portland, OR, USA, 17-20 april 2013. Tillgänglig på: <http://mw2013.museumsandtheweb.com/paper/rijksstudio-make-your-own-masterpiece/> [Hämtad: 2016-10-25]

Jacobsson, B. (2014) *Kulturpolitik – styrning på avstånd*. Lund: Studentlitteratur.

K-samsök, *K-samsök*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.ksamsok.se/> [Hämtad 2016-

11-25]

Koninklijke Bibliotheek (2014) *The power of our network – strategic plan 2015-2018*. [pdf]

Tillgänglig på: <https://www.kb.nl/sites/default/files/docs/strategicplan-2015-2018.pdf> [Hämtad 2016-11-04]

Konserthuset, *KonserthusetPlay*. [webbplats] Tillgänglig på: www.konserthusetplay.se
[Hämtad 2016-11-25]

Kulturdepartementet och Näringsdepartementet (2009) *Handlingsplan för kulturella och kreativa näringar*. [pdf] Tillgänglig på:
<http://www.culturalentrepreneur.se/dokument/b0159c17.pdf> [Hämtad 2016-11-29]

Kulturdepartementet (2011) *Digit@lt kulturarv - Nationell strategi för arbetet med att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation 2012 – 2015*. Ku11.015 [pdf] Tillgänglig på:
<http://www.regeringen.se/rapporter/2011/12/ku11.015/> [Hämtad 2016-11-25]

Kulturrådet (2013) *Digitaliseringen på scenkonstområdet*. [pdf] Tillgänglig på:
http://www.kulturradet.se/documents/nyheter/2013/digitaliseringen_scenkonst.pdf
[Hämtad 2016-11-25]

Kulturrådet (2016) *Årsredovisning 2015*. Kulturrådets skriftserie 2016:1 [pdf] Tillgänglig på:
http://www.kulturradet.se/Documents/publikationer/2016/kulturradets_arsredovisning_2015.pdf [Hämtad 2016-11-25]

Library and Archives Canada, *Building a Canadian National Heritage Digitization Strategy – Minister's Message*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.bac-lac.gc.ca/eng/about-us/Pages/national-heritage-digitization-strategy-message.aspx>
[Hämtad 2016-11-04]

Library and Archives Canada (2007) *Canadian Digital Information Strategy: Draft, consultation version*. [pdf] Tillgänglig på: <http://www.lac-bac.gc.ca/obj/012033/f2/012033-1000-e.pdf> [Hämtad 2016-11-04]

Library and Archives Canada (2016) *Building a Canadian National Heritage Digitization Strategy*. [pdf] Tillgänglig på: http://www.bac-lac.gc.ca/eng/about-us/Documents/6799_bibliothequeArchive_EN_HR.PDF [Hämtad 2016-11-04]

Library of Congress, *Digital Preservation: About*. [webbplats] Tillgänglig på:
<http://www.digitalpreservation.gov/about/> [Hämtad 2016-11-04]

Metamorfoze, *Metamorfoze English*. [webbplats] Tillgänglig på:
<https://www.metamorfoze.nl/english> [Hämtad 2016-11-04]

Myndigheten för kulturanalys (2015) *Samhällstrender och kulturvanor: en omvärldsanalys*. Rapport 2015:3

Myndigheten för kulturanalys (2016) *Samhällets utgifter för kultur 2014–2015*. Kulturfakta 2016:1

Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, *Digitala Samlingar* [webbplats] Tillgänglig på: <http://livrustkammaren.se/sv/digitala-samlingar> [Hämtad 2016-11-25]

Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, *Digitala museet* [webbplats] <http://digitalamuseetsblogg.lsh.se/> [Hämtad 2016-11-25]

National Theatre (2015) *Annual Review 2014-2015*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://review.nationaltheatre.org.uk/2014-15#header> [Hämtad 2016-11-16]

National Theatre (2016) *Annual Review 2015-2016*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://review.nationaltheatre.org.uk/#2016/annual-review-2015-16/110> [Hämtad 2016-11-16]

National Theatre Live, *About Us*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://ntlive.nationaltheatre.org.uk/about-us> [Hämtad 2016-11-16]

Post- och telestyrelsen (2015) *Tillgång till telefoni och grundläggande internet*. PTS-ER-2015:25. [pdf] Tillgänglig på: <http://www.pts.se/upload/Rapporter/Tele/2015/tillgangen-till-telefoni-och-grundlaggande-internet-PTS-ER-2015-25.pdf> [Hämtad 2016-11-25]

Proposition 2004/05:175 *Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället*

Proposition 2009/10:13 *Tid för kultur*

Proposition 2016/17:1 *Budgetpropositionen för 2017, Utgiftsområde 17*.

Regeringen (2011) *It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige*. N2011.12 [pdf] Tillgänglig på: <http://www.regeringen.se/rapporter/2011/10/n2011.12/> [Hämtad 2016-11-25]

Regeringen (2016) *mål för it-politik*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/it-politik/mal-for-it-politik/> [Hämtad 2016-11-25]

Regeringen (2016a) *Uppdrag att följa de statliga myndigheternas användning av it och hur myndigheterna tar tillvara digitaliseringens möjligheter*. N2016/01642/EF [pdf] Tillgänglig på: <http://www.esv.se/contentassets/3d684ca311e64127b0955d8d31a22264/uppdrag-att-folja-de-statliga-myndigheternas-anvandning-av-it.pdf> [Hämtad 2016-11-25]

Rijksmuseum, *Funds: BankGiro Lottery*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://www.rijksmuseum.nl/en/join-us/funds/bankgiro-lottery> [Hämtad 2016-11-07]

Riksantikvarieämbetet, *Fornsök*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html> [Hämtad 2016-11-25]

Riksantikvarieämbetet, *Om Fornsök*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.raa.se/hitta-information/fornsok-fmis/om-fornsok/> [Hämtad 2016-11-25]

Riksteatern, *Om TNT*. [webbplats] Tillgänglig på: <https://tnt.riksteatern.se/> [Hämtad 2016-11-25]

SKL, *eBlomlådan, utvärdering av digital service och verksamhetsutveckling*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://eblomladan.skl.se/page/start> [Hämtad 2016-11-25]

SOU 1997:14, *IT i kulturens tjänst*

The Metropolitan Opera (2012) *The met: Live in HD, Press fact sheet 2012-13*. [pdf] Tillgänglig på: <http://www.manisteemi.gov/documentcenter/view/900> [Hämtad 2016-11-07]

The Metropolitan Opera, *Peter Gelb, General Manager*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://www.metopera.org/About/Who-We-Are/Peter-Gelb/> [Hämtad 2016-11-07]

The United States Department of Justice, Office of Public Affairs (2009) *Justice Department Submits Views on Proposed Google Book Search Settlement*, [pressmeddelande] Tillgängligt på: <https://www.justice.gov/opa/pr/justice-department-submits-views-proposed-google-book-search-settlement> [Hämtad 2016-11-04]

Universiteit van Amsterdam (2015) *Project Digitisation by Google*. [webbplats] Tillgänglig på: <http://uba.uva.nl/en/news/other/about-the-library/project-digitisation-with-google-faq.html> [Hämtad 2016-11-04]

Van der Pol, H. (2008) *OECD. Statistics, Knowledge and Policy 2007: Measuring and Fostering the Progress of Societies*. Paris: OECD Publishing. Kap. 23: Key Role of Cultural and Creative Industries in the Economy.

van Dormolen, H. (2012) *Metamorfoze Preservation Imaging Guidelines: Image Quality, version 1.0, January 2012*. Haag: National Library of the Netherlands. [pdf] Tillgänglig på: https://www.metamorfoze.nl/sites/metamorfoze.nl/files/publicatie_documenten/Metamorfoze_Preservation_Imaging_Guidelines_1.0.pdf [Hämtad 2016-11-04]

Bilaga 2 – Intervjupersoner

Intervjuerna genomfördes under tidsperioden oktober-november 2016.

Anders Franzén, Post- och telestyrelsen

Anette Novak, Medieutredningen

Annelie Krell, Region Skåne

Benny Fredriksson, Kulturhuset Stadsteatern

Bo-Erik Gyberg, tidigare rektor för Stockholms dramatiska högskola

David Mühle, Ooyala

Eric Fugeläng, Riksutställningar

Erik Fichtelius, Kungliga biblioteket

Ewa Thorslund, Statens medieråd

Gerhard Hoberstorfer, Kulturhuset Stadsteatern

Gunilla Nordlöf, Tillväxtverket

Janet Archer, Creative Scotland

Jesper Strömbeck, Göteborgs universitet

Karin Nilsson, Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet

Karsten Dyrberg, STIM

Magnus Aspegren, Riksteatern

Mats Hallberg, Region Skåne

Mats Wikström, Ekonomisyrningsverket

Mika Romanus, Teaterförbundet

Nils Hertzberg, Bredbandsforum

Patrik Hambreus, Berghs

Rickard Gramfors, Folkets Hus och Parker

Stefan Forsberg, Konserthuset

Sverker Härd, Myndigheten för kulturanalys

Thomas Nilsson, Sveriges Television

William Linnefell, Ekonomistyrningsverket